

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA PRÁVNÍ ÚPRAVY PROFESE SOUDCE V ČESKÉ
REPUBLICCE A VE ŠPANĚLSKU A ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petru, Ph.D.

Autor práce: Vítek Vyhnal

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3. Ročník

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 4. května 2015

.....

Vítek Vyhnal

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Mgr. Ivovi Petřů Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Dále děkuji Mgr. Jaroslavě Křivánkové za odbornou pomoc s českou právní úpravou soudce a slova vděku posílám také do Madridu Lic. en Derecho Antoniovi Serrano Acitores za cenné rady se španělskou právní úpravou soudce.

ANOTACE

Tato práce si klade za cíl popsat právní úpravu profese soudce v České republice a Španělském království, následně je porovnat a najít jejich společné rysy a odlišnosti. Sekundárním cílem práce je poté rozbor aplikované španělské právní terminologie.

Práce je rozdělena do šesti kapitol, které jsou následně děleny na podkapitoly. V první kapitole se zaměřím na právní úpravu českého a španělského soudnictví. V kapitole druhé popíšu soustavy soudů obou zemí. Ve třetí kapitole bude následovat komparativní analýza dvou předešlých kapitol. Čtvrtá kapitola bude věnována podrobnému popisu profese soudce v České republice a ve Španělském království. V páté kapitole profesi soudce v obou zemích porovnáám na základě informací z předešlých kapitol. V poslední kapitole provedu rozbor vybrané španělské právní terminologie a sestavím španělsko – český jazykový glosář.

Práce bude zakončena resumé ve španělském jazyce.

Klíčová slova: soudce; soud; soudní soustava; profese soudce ve Španělsku

ABSTRACT

The aim of my bachelor thesis is to describe the legal regulation of the profession of judge in Czech Republic and in Spain and to compare them and find their similarities and differences. The secondary aim is to analyze the applied Spanish legal terminology.

The thesis is divided into six major chapters which are further divided into sub-chapters. The first chapter introduces the most important legal regulation of judicial system in both countries. The second chapter presents the system of courts in Czech Republic and Spain while the third chapter compares both legal regulation and the court system. I would then provide a detailed description of the profession of judge in both countries. The penultimate chapter serves to compare the profession of judge in Czech Republic and Spain based on the information from the previous chapters. The last chapter presents an analysis of the relevant Spanish legal terminologies and I would include a Spanish-Czech glossary.

In my conclusion, I would summarize the results of my thesis in the Spanish Language.

Key words: judge; court; court system; profession of judge in Spain

Obsah

Úvod.....	8
1. Právní úprava českého a španělského soudnictví.....	10
1.1 Česká republika	10
1.1.1 Ústava České republiky	10
1.1.2 Zákon o soudech a soudcích	11
1.1.3 Ostatní právní předpisy	12
1.2 Španělské království.....	13
1.2.1 Ústava Španělského království.....	13
1.2.2 Organický zákon o soudní moci.....	14
1.2.3 Ostatní právní předpisy	15
2. Soustava soudů v České republice a ve Španělském království.....	16
2.1 Česká republika	16
2.1.1 Okresní soudy.....	16
2.1.2 Krajské soudy	17
2.1.3 Vrchní soudy.....	17
2.1.4 Nejvyšší soud.....	18
2.1.5 Nejvyšší správní soud	18
2.1.6 Ústavní soud.....	19
2.2 Španělské království.....	19
2.2.1 Smírčí soudy (<i>Juzgados de Paz</i>).....	20
2.2.2 Nižší soudy (<i>Juzgados</i>).....	20
2.2.3 Provinční soudy (<i>Audiencias provinciales</i>)	21
2.2.4 Vrchní soudy autonomních společenství (<i>Tribunales Superiores de Justicia</i>).....	21
2.2.5 Národní soud (<i>Audiencia Nacional</i>)	22
2.2.6 Nejvyšší soud (<i>Tribunal Supremo</i>).....	22
2.2.7 Ústavní soud (<i>Tribunal Constitucional</i>)	23
2.2.8 Španělská soudcovská rada (<i>El Consejo General del Poder Judicial</i>).....	23
3. Komparace.....	24
3.1 Komparace úpravy soudnictví v České republice a ve Španělském království.....	24
3.2 Komparace soustavy soudů v České republice a ve Španělském království	25
4. Profese soudce v České republice a ve Španělském království	27
4.1 Profese soudce v České republice.....	27

4.1.1	Vznik profese soudce	28
4.1.2	Výkon profese soudce	30
4.1.3	Zánik profese soudce	33
4.2	Profese soudce ve Španělském království.....	34
4.2.1	Vznik profese soudce	34
4.2.2	Výkon profese soudce	37
4.2.3	Zánik profese soudce	40
5.	Komparace profese soudce v České republice a ve Španělském království	41
5.1	Vznik profese soudce	41
5.2	Výkon profese soudce.....	42
5.3	Zánik profese soudce	43
6.	Rozbor příslušné právní terminologie	44
6.1	Termíny ze soustavy soudů	44
6.1.1	<i>Juzgado de Paz</i>	44
6.1.2	<i>Juzgados</i>	45
6.1.3	<i>Audiencia Provincial</i>	46
6.1.4	<i>Tribunal Superior de Justicia</i>	47
6.1.5	<i>Consejo General del Poder Judicial</i>	47
6.2	Termíny ze soudních profesí	48
6.2.1	<i>Juez</i>	48
6.2.2	<i>Juez adjunto</i>	48
6.2.3	<i>Juez de Instrucción</i>	49
6.2.4	<i>Policía Judicial</i>	49
6.2.5	<i>Magistrado</i>	50
6.3	Termíny z průběhu funkce soudce	51
6.3.1	<i>Oposición libre</i>	51
6.3.2	<i>Principio de imparcialidad</i>	51
6.3.3	<i>Principio de inamovilidad</i>	52
	Závěr	53
	Resumé	56
	Glosář.....	59
	Pojmy ze soudních profesí	59
	Pojmy ze soustavy soudů	59
	Pojmy z výkonu funkce soudce	60

Seznam použitých zdrojů.....	61
Právní předpisy.....	61
Tištěné zdroje.....	62
Internetové zdroje	63
Seznam příloh.....	64

Úvod

Při výběru tématu mé bakalářské práce jsem byl již od začátku přesvědčen o jejím právnickém zaměření. Velmi mě v rámci výběru ovlivnilo působení mého blízkého příbuzného u okresního soudu v Plzni na pozici soudce a také moje půlroční studijní stáž na ekonomicko – právní univerzitě ve španělském Madridu. V průběhu stáže jsem měl možnost setkat se s lidmi, kteří mají vystudovaná práva, a dokonce pracují aktivně jako advokáti ve Španělsku. Právě při rozhovoru s jedním z nich a dozvídání se odlišností od naší země, mě zaujal nápad porovnat tyto dva soudní systémy. Jelikož bylo třeba zaměření práce pro účely bakalářské práce zúžit, přiklonil jsem se k nápadu vytvořit komparativní analýzu španělské a české právní úpravy soudnictví, soustavy soudů a jako hlavní cíl porovnat profesi soudce v České republice a ve Španělském království.

Díky právnickým předmětům, předmětům zaměřeným na odborný španělský jazyk a na překlad právnických textů si dovoluji tvrdit, že již znalostí o soudním prostředí obou zemí mám. Z tohoto důvodu bych rád svoji práci využil k prokázání tvrzení, že španělský soudní systém je z hlediska soustavy soudů více diferenciovaný než ten český a že právní předpisy Španělska budou obsáhlejší a složitější na pochopení než ty české. Co se profese soudce týče, chci prokázat, že podmínky k výkonu jsou srovnatelné s českými a že v obou zemích bude funkce soudce nezávislá na vládních orgánech a obě země budou opět na svobodném rozhodování soudců. Vzhledem k tomu, že si země prošly ve 20. stoletím pádem totalitního režimu, předpokládám, že legální prameny obou zemí budou téměř stejně staré a budou obsahovat demokratické prvky založené na dělbě moci. Jako student filologie bych chtěl jako sekundární cíl své práce provést rozbor právní terminologie, se kterou se při psaní práce setkám. Předpokládám, že se setkám s termíny, které budou velmi těžko přeložitelné, a nebude možné k nim najít český ekvivalent.

K tomu, abych prokázal tato tvrzení, rozdělím práci do šesti kapitol. První kapitola se bude věnovat právní úpravě španělského a českého soudnictví. Zde bych rád zjistil, jak rozdrobená je soudní úprava v zákonech. Předpokládám, že budu vycházet především z Ústav obou zemí a ze zákonů upravujících profesi soudce. Druhá kapitola

bude věnována soustavě soudů, kde předpokládám velmi zajímavou následnou komparaci. Tato kapitola bude sloužit také k lepšímu pochopení profese soudce, což je primárním cílem mé práce. Po těchto dvou kapitolách bude následovat kapitola komparace, která bude dělena dále na dvě podkapitoly. První bude věnovaná právní úpravě soudnictví a podkapitola komparace bude zaměřená na soustavu soudů obou zemí. Ve čtvrté kapitole se již dostanu k jádru mé práce, kde představím profesi soudce v obou zemích. Pro přehlednost použiji systematické dělení na oddíly, ve kterých popíšu „vznik profese soudce“, „výkon profese soudce“ a „zánik profese soudce“. V kapitole, která bude následovat za touto deskriptivní částí, použiju metodu komparativní, abych porovnal profese soudce v obou zemích. Moje práce bude založena z velké části na primárních zdrojích. Těmi základními budou Ústavy obou států, Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů 6/2002 Sb. a Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o soudní moci. Mezi sekundární zdroje mé práce pak bude patřit například kniha Soudy a soudnictví od Františka Zoulíka, učebnice Organizace justičního systému od Radky Zahradníkové a ze Španělska pak například *Introduccion al sistema judicial español* od Juana Damiana Morena. Pro překládání právních textů použiji Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník od Jiřího Bryndy a také Velký španělsko český slovník od Josefa Dubskeho.

V poslední kapitole se zaměřím na jazykovou část jazyka. Vyberu si zajímavé, či problematické termíny, se kterými se při psaní práce setkám, a provedu jejich rozbor. Pokusím se najít jejich český ekvivalent v právních textech a porovnáám jejich překlad ve dvou různých slovnících. Pokud nenajdu žádný vhodný překlad, pokusím se navrhnout sám ten správný. Na závěr v jazykovém glosáři uveřejním seznam výrazů, se kterými jsem se při překladu španělských právních termínů často setkal a přiřadím k nim překlad, který ve své práci používám.

Závěr práce bude obsahovat shrnutí shodných a rozdílných rysů, které mně pomůžou potvrdit, či vyvrátit tvrzení z tohoto úvodu.

1. Právní úprava českého a španělského soudnictví

V první kapitole mé bakalářské práce bych se rád stručně věnoval platné právní úpravě soudnictví v České republice a ve Španělském království. Jelikož právní úpravy obou zemí jsou velmi rozsáhlé a obsahují velké množství informací, prostor v této práci věnuji pouze těm, které souvisí se soudnictvím a soudním systémem. V České republice se bude jednat především o dva základní prameny, kterými jsou Ústava České republiky a Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů 6/2002 Sb. (Zákon o soudech a soudcích). Vzhledem k tomu, že právní úprava v České republice je značně roztržitá, je třeba vycházet i z dalších pramenů, zejména ze zákonů a vyhlášek ministerstev. Základní právní úpravou soudnictví ve Španělském království je také Ústava. Stěžejním pramenem pro soudnictví je Organický zákon 6/1985, o moci soudní.

1.1 Česká republika

1.1.1 Ústava České republiky

V České republice představuje nejvyšší právní pramen Ústava České republiky, publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 1/1993, která byla přijata národní radou 16. prosince 1992. Ústava České republiky je tvořena preambulí a 8 hlavami. V preambuli se píše o tom, že „*Občané České republiky jsou si vědomi svých povinností vůči druhým, chrání a rozvíjí Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody jako vlast rovnoprávných a svobodných občanů.*“ Vzhledem k tématu mé práce mi přijde důležité zakotvení rovnoprávnosti občanů již v preambuli Ústavy. „*Rovnoprávnost znamená, že „žádná skupina občanů, ani jednotlivci nesmějí být ve svém státě ani zvýhodňováni, ani diskriminováni - ať již přijímanými zákony či při výkonu státní moci. Občané jsou si rovni i v povinnostech vůči státu.*“¹ Toto úzce souvisí s postavením soudů, jakožto orgánů, které o následném porušení těchto

¹ PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: text, důvodová zpráva, komentář, literatura, judikatura, prováděcí zákony*. Praha: Linde, 1994, 501 s. ISBN 80-856-4738-9. str. 35

základních principů rozhodují. Po preambuli následuje 8 hlav Ústavy. Tou první je základní ustanovení, následuje moc zákonodárná, moc výkonná, moc soudní, Nejvyšší kontrolní úřad, Česká národní banka, územní samospráva a přechodná a závěrečná ustanovení. První zmínku o právním státě můžeme nalézt již v čl. 1, ve kterém se píše, že „Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana“². To, že jde o právní stát, vyplývá z dalších ustanovení ústavy. Zejména jde o vymezení nezávislé moci soudní, pod jejíž ochranou jsou lidské svobody a základní práva.³ Následující čl. 2 odst. 1 přikládá důležitost lidu v České republice: „Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“

O soudní moci se konkrétně dočteme ve čl. 4, který označuje soudní moc jako ochránce základních práv a svobod. Z důvodové zprávy plyne, že každý občan má právo dovolávat se ochrany u nezávislé soudní moci, pakliže cítí, že jsou jeho práva a svobody narušovány.

Tyto zmíněné články se nalézají v základním ustanovení. To klíčové o moci soudní najdeme v hlavě čtvrté a je jí věnován čl. 81 - 96. Jelikož se mé další kapitoly budou věnovat záležitostem vycházejícím z této hlavy, zde bych rád zmínil pouze obecná a základní fakta, o kterých se v této hlavě můžeme dočíst. Elementárním znakem je, že soudní moc vykonávají dle čl. 81 nezávislé soudy, které tvoří soudci, taktéž nezávislí a nestranní při výkonu své funkce. Články 83 až 89 upravují postavení Ústavního soudu. Tomu se budu podrobněji věnovat v kapitole Soustava soudů. Základní funkce soudů můžeme nalézt v čl. 90. Zbylé články této hlavy se zabývají především soustavou soudů, zakotvují postavení Nejvyššího soudu, podmínky pro jmenování soudců a případy, kdy soudci rozhodují v senátu a kdy jako samosoudci. Základní pravidla soudního řízení jsou upravena v posledním článku této hlavy.

1.1.2 Zákon o soudech a soudcích

Po Ústavě se soudní moci věnuje podrobně *Zákon o soudech a soudcích*. Tento zákon obsahuje 197 článků, 7 příloh, vybraná ustanovení novel a přechodná ustanovení.

² PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: text, důvodová zpráva, komentář, literatura, judikatura, prováděcí zákony*. Praha: Linde, 1994, 501 s. ISBN 80-856-4738-9. str.

37

³ Důvodová zpráva k Ústavě ČR

Jelikož pro mě tento zákon bude primárním pramenem, uvedu zde stručný přehled toho, co v tomto zákoně můžeme nalézt.

První část zákona se zabývá soudy, soudci, přísedícími a státní správou soudů. Nalezneme zde potřebné informace o soustavě soudů, jejich organizaci a činnosti. Můžeme se zde dočíst např. o soudcovských radách, jejich působnosti, volbě a funkčním období. Také se zde nalézají informace o jmenování soudců, volbě přísedícího, funkčním období soudců, jejich působení u soudů, kárné odpovědnosti a zániku funkce. V přílohách k tomuto zákonu jsou stanoveny názvy, sídla a obvody vrchních, krajských a okresních soudů a jejich poboček.

1.1.3 Ostatní právní předpisy

Dalšími právními předpisy upravující soudnictví jsou:

- zákon číslo 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- zákon číslo 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady číslo 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
- zákon číslo 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců
- zákon číslo 159/2006 Sb., o střetu zájmů
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti číslo 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů
- instrukce Ministerstva spravedlnosti číslo 106/2001-OSM, o vyřizování stížností na postup soudů podle zákona číslo 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

1.2 Španělské království

1.2.1 Ústava Španělského království

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, ve Španělském království je základním právním pramenem Ústava ze dne 27. prosince 1978, publikovaná v Úředním věstníku (*Boletín Oficial del Estado*)⁴. Ústava se skládá z preambule, jedenácti hlav (*títulos*), čtyř dodatečných ustanovení (*disposiciones adicionales*), devíti přechodných ustanovení (*disposiciones transitorias*), jednoho závěrečného ustanovení (*disposiciones derogatorias*) a závěru (*disposición final*).

V preambuli můžeme najít první zmínku o právním státě, který svým občanům zaručuje dodržování lidských práv. V úvodní hlavě je stanoveno, že „Španělsko je demokratický a sociální právní stát, který chrání základní hodnoty svého právního řádu - svobodu, spravedlnost, rovnost a politický pluralismus“ (překlad e-justice.europa.eu). Důležitou roli hraje v tématu soudní moci čl. 9 odst. 1 v úvodním článku Ústavy. Ten stanovuje, že občané a státní moc jsou podřízeni Ústavě a dalším právním nařízením (překlad autora). Rovnost před zákonem stanovuje čl. 14 odst. 1, ve kterém se píše, že nikdo nesmí být diskriminován pro svoji národnost, rasu, pohlaví, náboženství, názor, nebo jakoukoli jinou okolnost jak osobní, tak sociální (překlad autora).

Konkrétně moci soudní se věnuje hlava 4 v čl. 117 - 127. V prvním článku této hlavy se uvádí, že justice je vedena ve jménu krále a vykonávána soudci a vyššími soudci (*magistrados*)⁵, kteří jsou nezávislí a neodvolatelní. Soudci ani členové soudcovského sboru nemohou být odvoláni, odloženi, přeloženi a posláni do důchodu, aniž by k tomu nebyl zákonný důvod. Ve stejném článku ještě najdeme ustanovení, že výkon soudní moci náleží ve všech procesních typech soudům a tribunálům, které jsou určeny příslušnými zákony, stejně tak jako kompetence a procesní postupy daných soudů. Ostatní články hlavy o soudní moci ustanovují například zásady soudního jednání, odškodnění za omyly způsobené justicí, dále zakotvují postavení a složení Španělské soudcovské rady. Ve čl. 122 nalezneme odkaz na Organický zákon o soudní moci, který určuje právní postavení soudců a organizaci justičního systému, tedy fungování a strukturu soudů. Zmínka o Nejvyšším soudu (*Tribunal Supremo*) se nalézá

⁴ Často se můžeme setkat se zkratkou BOE.

⁵ Problematice překladu slova „magistrado“ se budu věnovat v praktické části mé práce.

v čl. 123. Státní zastupitelství (*Ministerio Fiscal*) a Nejvyšší státní zástupce (*Fiscal General del Estado*) je uveden v čl. 124, kriminální policie (*policía judicial*) je zakotvena v čl. 126. Poslední článek této hlavy stanovuje neslučitelnost soudních profesí s ostatními a odkazuje na zákon, který se této problematice věnuje blíže.

Pro soudní moc, i když trochu vzdáleně, je důležitá hlava 8. V této hlavě se totiž hovoří o teritoriální organizaci země. Španělský stát je rozdělen na autonomní oblasti, které se dále dělí na provincie (*provincias*) a ty na obce (*municipios*). Všechny tyto celky mají podle Ústavy zákonem danou autonomii (*autonomía*). Pro moji práci je důležitá i část této hlavy věnovaná autonomním oblastem. Zde se můžeme dočíst, jakou kontrolu vykonávají jaké orgány. K tomuto tématu uvedu více v kapitole o soudní soustavě.

Samotná hlava 9 je věnovaná Ústavnímu soudu. Určuje počet jeho členů, pravomoce, způsob jmenování prezidenta Ústavního soudu. Také stanovuje místo pro zveřejňování rozhodnutí Ústavního soudu a uvádí způsob podání ústavní stížnosti.

V dodatečném ustanovení č. 4 (*disposiciones adicionales*) je řešena situace, kdy se v autonomní oblasti vyskytuje více než jeden vrchní soud.

1.2.2 Organický zákon o soudní moci

Jedním nejdůležitějším právním dokumentem je pro soudní moc Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o soudní moci (*Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial*), dále jen Organický zákon o soudní moci. Tento zákon je velmi podrobný a dlouhý, bude sloužit jako zdroj k dalším kapitolám této práce, a proto zde uvedu stručný přehled věcí, které v něm můžeme najít. Je tvořen osmi díly (*libros*), které se dále dělí na jednotlivé hlavy (*títulos*). Zákon předchází důvodová zpráva (*Exposición de Motivos*). Poté následuje 14 dodatečných ustanovení, 41 přechodných ustanovení, ustanovení zrušovací a závěrečné ustanovení. Celkem zákon obsahuje 642 článků (*artículos*).

Zákon stanovuje rozsah soudní moci, podrobně popisuje druhy soudnictví a rozsah jejich kompetencí. Dále popisuje soustavu soudů a stanovuje teritoriální organizaci státu pro účely soudnictví. Organický zákon o soudní moci hovoří také o Španělské soudcovské radě a udává její pravomoci. Vzhledem k tématu mé práce je

nutné zmínit konkrétně hlavu 4 tohoto zákona, ve které najdeme podrobné informace o soudcích, vyšších soudcích a vyšších soudcích u Nejvyššího soudu. V neposlední řadě zákon ustanovuje další profese v soudním systému a popisuje náplň jejich práce.

1.2.3 Ostatní právní předpisy

Dalšími právními předpisy upravující soudnictví jsou:

- Organický zákon 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu.
- Organický zákon 5/1995, ze dne 22. května, o porotních soudcích.
- Organický zákon 4/1987, ze dne 15. července, o pravomoci a organizaci vojenského soudnictví.
- Organické nařízení o sboru soudních tajemníků ve znění královského dekretu 1608/2005, ze dne 30. prosince.
- Nařízení 3/1995, ze 7. června, o smírčích soudech.

2. Soustava soudů v České republice a ve Španělském království

Tuto kapitolu věnuji soustavě soudů obou zemí a jejich porovnání. I když je mým tématem profese soudců jako osob, tuto kapitolu považuji za nezbytnou, protože se díky ní lépe zorientujeme v soudních systémech obou zemí.

2.1 Česká republika

Soustavu soudů v České republice tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy.⁶ Mimo soustavu soudů se nalézají Ústavní soud a rozhodčí soudy. V této podkapitole níže upřesním specifika každého soudu. Souhrn bude řazen od soudů nejnižších k soudu nejvyššímu. Téma soudní soustavy je ovšem natolik složité, že bylo nutné jeho zestručnění na základní informace. To se projevilo například tím, že u jednotlivých druhů soudů neuvádím konkrétní případy, ve kterých rozhodují. V této podkapitole budu čerpat zejména ze Zákona o soudech a soudcích.

2.1.1 Okresní soudy

Okresní soudy rozhodují jako soudy prvního stupně, nestanoví-li zákony o řízení před soudy jinak a dále rozhodují v případech, které jim stanoví zákon. Zákon o soudech a soudcích, konkrétně §34 stanovuje, že rozhodovací činnost u okresního soudu vykonávají soudci a přísedící. Dále u okresního soudu můžeme nalézt předsedu a místopředsedu soudu, kteří mají kromě rozhodovací funkce navíc funkci správy soudu. Podstatnou funkci zastávají předsedové senátu, kteří organizují a řídí činnost senátu a spolu s tím mají funkci rozhodovací. To, jakým způsobem se rozhoduje u okresního soudu, nalezneme v §35 téhož zákona. Zde se uvádí, že v případech stanovených zákony rozhoduje okresní soud v senátech, které se skládají z předsedy senátu a 2 přísedících. V ostatních případech rozhoduje samosoudce. V České republice existuje typově 86 okresních soudů. Na území hl. města Prahy vykonávají působnost okresního soudu obvodní soudy, kterých je 10. V Brně tuto působnost vykonává Městský soud v Brně. Navíc existují 3 pobočky okresních soudů.

⁶ PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: text, důvodová zpráva, komentář, literatura, judikatura, prováděcí zákony*. Praha: Linde, 1994, 501 s. ISBN 80-856-4738-9. str. 221

2.1.2 Krajské soudy

Slouží jako soudy druhého stupně ve věcech, ve kterých rozhodovaly v prvním stupni okresní soudy. Krajské soudy rozhodují v prvním stupni v případech, které jim stanoví zákon o řízení před soudy. Také rozhodují ve věcech správního řízení. V §30 zákona o soudech a soudcích se uvádí, že krajské soudy se skládají z předsedy soudu, místopředsedů soudu, předsedů senátů a dalších soudců. Rozhodovací činnosti se nijak neliší od okresních soudů. Žádný rozdíl nenajdeme ani ve způsobu rozhodování. Ve věcech trestního práva v první instanci rozhodují krajské soudy v senátech, které se skládají z předsedy senátu a 2 přísedících. Druhou variantou je senát tvořený předsedou senátu a 2 soudci. Existují i případy, kdy u krajského soudu rozhoduje pouze samosoudce. V České republice se nalézá osm krajských soudů. Na území hl. města Prahy vykonává působnost krajského soudu Městský soud. Pro Středočeský kraj je zřízen soud s názvem Krajský soud v Praze.

2.1.3 Vrchní soudy

Vrchní soudy rozhodují jako odvolací soudy ve věcech, ve kterých rozhodovaly krajské soudy v první instanci. Dále rozhodují jako soudy první instance ve věcech, které jim stanoví zákon. Složení vrchních soudů je stejné jako u soudů krajských. Vrchní soudy rozhodují v senátech, které tvoří předseda senátu a 2 soudci, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. U vrchních soudů již není možnost rozhodování věcí samosoudcem. Zvláštní pravomoc má u vrchního soudu předseda soudu. Podle §28 zákona o soudech a soudcích „*dává předseda vrchního soudu na základě pravomocných rozhodnutí vrchního soudu a soudců, které patří do obvodu vrchního soudu, Nejvyššímu soudu podněty ke sjednocení rozhodování soudů.*“ V České republice můžeme najít 2 vrchní soudy - jeden v Praze a jeden v Olomouci⁷. Zajímavé je, že v nedávné historii

⁷ Do obvodu vrchního soudu v Praze patří obvody Městského soudu v Praze, krajských soudů v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem a Hradci Králové. Do obvodu vrchního soudu v Olomouci patří obvody krajských soudů v Brně a Ostravě

bylo zvažováno zrušení vrchních soudů a zjednodušení soudní soustavy. To by prý mělo zrychlit české soudnictví, které je často kritizované za svoji pomalost.⁸

2.1.4 Nejvyšší soud

Jak už z názvu soudu vyplývá, Nejvyšší soud představuje vrcholný orgán ve věcech patřících do příslušnosti soudů s výjimkou agendy Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. Jeho agenda se týká tedy občanského soudního řízení a trestního řízení. Rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích, které mu stanovuje zákon. Dále podle §14 rozhoduje o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů⁹. Nejvyšší soud má také roli jakéhosi diváka, který sleduje pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení a trestním řízení. Tyto poznatky následně vyhodnocuje a na jejich základě zaujímá stanovisko k rozhodovací činnosti soudů. V jejich zájmu je, aby rozhodování soudů byla jednotná. Pro složení Nejvyššího soudu jsou typická kolegia, kterých jsou celkem tři¹⁰. Tato kolegia jsou složena buďto z 9 soudců (velký senát) nebo předsedy senátu a 2 soudců (senát). Dalším typickým prvkem Nejvyššího soudu je přítomnost tzv. asistentů soudců. Těmto asistentům se však budu více věnovat v dalších kapitolách. Nejvyšší soud sídlí v Brně.

2.1.5 Nejvyšší správní soud

Je vrcholným soudním orgánem ve věcech, které patří do pravomoci soudů ve správním řízení. Je výlučně specializovaný na oblast správního soudnictví. Jeho právní úpravu najdeme vedle Ústavy v zákoně 150/2002 Sb., soudní řád správní. V tomto zákoně se konkrétně v §12 uvádí, že Nejvyšší správní soud rozhoduje o kasačních stížnostech proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů a dohlíží na jejich jednotu v rozhodování. Dále Nejvyšší správní soud rozhoduje ve věcech volebních, ve věcech rozpuštění politických stran a hnutí a dokonce řeší i spory mezi orgány veřejné správy. Mezi rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu patří také kárná řízení ve věcech

⁸ <http://www.novinky.cz/domaci/123982-justici-cekaji-velke-zmeny-asi-skonci-vrchni-soudy.html> [vid. 10. 12. 2014]

⁹ Vyžaduje-li to zvláštní předpis nebo mezinárodní smlouva, se kterou vyslovil souhlas Parlament

¹⁰ Trestně právní kolegium, občanskoprávní kolegium, obchodněprávní kolegium

soudců, státních zástupců a soudních exekutorů. Jelikož se v mé práci dále budu zabývat i právě kárným řízení soudců, je tato rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu pro moji práci důležitá.

2.1.6 Ústavní soud

Ústavní soud je specializovaná soudní jednotka, která stojí mimo systém obecných soudů. Jeho prioritním úkolem je chránit ústavnost a chránit základní lidská práva. Náleží mu i rozhodování ve věcech volebního práva a posuzování mezinárodních smluv a jejich soulad s Ústavou. Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni do svých funkcí na dobu 10 let prezidentem republiky se souhlasem Senátu. Rozhodují buďto v senátech, nebo v plénu. Ústavní soud má své sídlo v Brně.

2.2 Španělské království

Španělská Ústava stanovuje, že soudní moc je jednotná a tvořena jednotným soudcovským sborem. Na tom nemění nic ani to, že španělský systém soudů je rozdělen do územních celků. Za účelem výkonu soudní moci se dělí na obce (*municipios*), soudní obvody (*partidos judiciales*)¹¹, provincie (*provincias*)¹² a autonomní společenství (*Comunidades Autónomas*). Díky tomuto rozdělení mají autonomní společenství jistý druh autonomie (*autonomía*), avšak stále spadají do jednotného systému soudní moci. Španělské království rozeznává tyto typy soudů: smírčí soudy (*Juzgados de Paz*), nižší soudy, neboli soudy prvního stupně (*Juzgados*), provinční soudy (*Audiencias provinciales*), vrchní soudy autonomních společenství, neboli vyšší soudy (*Tribunales Superiores de Justicia*), Národní soud (*Audiencia Nacional*), Nejvyšší soud (*Tribunal Supremo*) a Ústavní soud (*Tribunal Constitucional*). Dále španělská Ústava dává základ ke vzniku vojenských soudů. Tomu, jaké soudy působí v jaké územní jednotce a jakou mají příslušnost, se budu věnovat dále. Soudy budou řazeny stejně tak, jako v podkapitole soudního systému České republiky, tedy od soudů nejnižší instance k soudům nejvyšším.

¹¹ Soudní obvody jsou administrativní jednotky, pod které spadají obce. Tyto soudní obvody jsou pak součástí autonomních společenství.

¹² Podle španělské Ústavy se ve Španělsku nalézá přesně 50 provincií.

2.2.1 Smírčí soudy (*Juzgados de Paz*)

Jedná se o nejnižší možný soud v soustavě soudů. Mají sídlo v každé obci, kde se nenalézá soud prvního stupně (*Juzgados de Primera Instancia*) a vyšetřovací soud (*Juzgados de Instrucción*). Smírčí soudy mají velmi omezený rozsah působnosti. Zabývají se především řízením ve věcech občansko-právních, kde žaloba nepřevyšuje částku 90 €, řeší přestupkové jednání, řídí smírčí řízení a plní také funkci matričního úřadu. Tyto soudy jsou tvořeny smírčími soudci, kteří nemusejí mít právnické vzdělání, pouze musí splňovat obecné požadavky a musejí být vybráni městským úřadem a následně do funkce zvoleni senátem Nejvyššího soudu. Jsou voleni na dobu čtyř let.

2.2.2 Nižší soudy (*Juzgados*)

Španělský Organický zákon o soudní moci stanovuje, že mezi nižší soudy patří soudy prvního stupně (*Juzgados de Primera Instancia*), soudy vyšetřovací (*Juzgados de Instrucción*), soudy obchodní (*Juzgados de lo Mercantil*), soudy trestní (*Juzgados de lo Penal*), správní (*Juzgados de lo Contencioso - Administrativo*), pracovní (*Juzgados de lo Social*), dále soudy pro mladistvé (*Juzgados de Menores*), soudy dohlížející nad výkonem trestu (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) a v neposlední řadě soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách (*Juzgados de la Violencia sobre la mujer*). Stejný zákon se ve svých člancích 84 - 98 věnuje nižším soudům a stanovuje, že nižší soudy sídlí v hlavním městě soudních obvodů (*partidos judiciales*) a jejich název nese jméno hlavního města. Do jejich kompetencí spadá celý soudní obvod. Nižší soudy rozhodují jako soudy druhého stupně ve věcech, ve kterých v prvním stupni rozhodoval smírčí soud. Následně Organický zákon o soudní moci určuje rozsah kompetencí nižších soudů. Zejména se jedná o věci trestního a občanského práva.

2.2.3 Provinční soudy (*Audiencias provinciales*)

Jak už název napovídá, jde o provinční soudy, které mají sídla v hlavních městech provincií, podle kterých také nesou své názvy. Jejich soudní pravomoc sahá po celé provincii. V Organickém zákoně o soudní moci v článku 81 je stanoveno, že provinční soudy se skládají z předsedy a 2 či více vyšších soudců. Soudy provinční rozhodují ve věcech občanského práva a práva trestního. Stejně tak rozhodují o opravných prostředcích proti rozsudkům vynesným nižšími soudy (*juzgados*). Zákon stanovuje situace, kdy se soudního řízení před provinčním soudem účastní porotní soudci. Porotní soud se skládá z devíti členů poroty a předsedy, kterým je soudce.

2.2.4 Vrchní soudy autonomních společenství (*Tribunales Superiores de Justicia*)

Tyto soudy plní svoji funkci v autonomních oblastech. V každém autonomním společenství se nachází pouze jeden vrchní soud, který spravuje celou danou autonomní oblast a je podle ní pojmenován. Vrchní soudy autonomních společenství jsou tvořeny těmito senáty: občanský, trestní, správní a pracovní. Většinou jsou dále k těmto senátům zřízeny jednotlivé sekce, kterým předsedají jednotliví předsedové. Organický zákon o soudní moci stanovuje, že vrchním soudům autonomních společenství předsedá pouze jeden předseda. Soud je tvořen také vyššími soudci. Vrchní soudy autonomních společenství rozhodují jako soudy druhého stupně ve věcech, ve kterých rozhodovaly v dané autonomní oblasti soudy nižší instance. Rozhodují také v kompetenčních sporech mezi soudy, které spadají do dané autonomní oblasti. Dále samozřejmě vrchní soudy autonomních společenství rozhodují jako soudy první instance ve věcech, které jim stanoví Organický zákon o soudní moci. Jeho příslušnost rozšiřuje právo dané autonomním statutem a autonomním právem společenství, např. je jediný, kdo rozhoduje ve správní žalobě proti jednání vlády v autonomním společenství.

2.2.5 Národní soud (*Audiencia Nacional*)

Článek 62 - 69 Organického zákona o soudní moci je věnován Národnímu soudu a jeho členům. Stanovuje, že Národní soud má příslušnost po celém území Španělského království a sídlí v Madridu. Skládá se ze čtyř senátů, kterými jsou senát odvolací¹³, senát trestní, senát správní a senát pracovní. Ke každému senátu bývají vytvořeny 2 a více sekcí. Národnímu soudu předsedá předseda, stejně tak jako každému senátu. Vyšší soudci následně tvoří jednotlivé senáty a sekce. Senáty Národního soudu rozhodují jako opravné soudy ve věcech, ve kterých rozhodovaly soudy nižší instance. Dále Národní soud rozhoduje například ve věcech, které přesahují pravomoce jednotlivých soudů autonomních společenství nebo se udály mimo španělské území, ale spadají do pravomocí Národního soudu (terorismus, obchod s drogami, padělání peněz).

2.2.6 Nejvyšší soud (*Tribunal Supremo*)

Jedná se o soud, který je na vrcholu pyramidy hierarchie soudních orgánů. Jak už jsem uvedl v rozboru právních pramenů, základ Nejvyššímu soudu dává Ústava a stanovení jeho příslušnosti najdeme v Organickém zákoně o soudní moci konkrétně ve člancích 53 - 61. Zde najdeme, že jeho pravomoc se rozkládá po celém území Španělského království a vztahuje se na veškeré druhy věcí. Jedině ústavní pořádek je v příslušnosti Ústavního soudu. Nejvyšší soud je tvořen 5 senáty - senát občanský, senát trestní, senát správní, senát pracovní a senát vojenský. Nejvyšší soud dále tvoří předseda Nejvyššího soudu, senáty se skládají z vyšších soudců a předsedů, navíc každý senát se dál může skládat ze sekcí, které jsou opět tvořené vyššími soudci. Mezi věci, o kterých Nejvyšší soud rozhoduje, patří například mimořádné opravné prostředky v civilních a trestních věcech, trestné řízení proti vysoce postaveným úředníkům apod. Nejvyšší soud má sídlo v Madridu.

¹³ Tento senát přibyl v roce 2003

2.2.7 Ústavní soud (Tribunal Constitucional)

Na rozdíl od ostatních soudů, Ústavní soud je zakotven v Ústavě a dále v Organickém zákoně 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu (*Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional*), dále jen Organický zákon o Ústavním soudu. Zde se můžeme dočíst, že Ústavní soud je zcela nezávislý soud, který stojí mimo soustavu soudů a jeho působnost je po celém území Španělského království. Jeho hlavním úkolem je chránit ústavnost. Ústavní soud se skládá z 12 soudců a jsou jmenováni králem na dobu devět let. Postupu jejich výběru se budu věnovat v kapitole o soudcích. V rámci Ústavního soudu jsou vytvořeny vždy dva senáty. Ústavní soud rozhoduje v plénech tak, jak stanovuje Organický zákon o Ústavním soudu. Ve stejném zákoně najdeme i výčet věcí, které spadají do jeho příslušnosti. Ústavní soud sídlí v Madridu.

2.2.8 Španělská soudcovská rada (*El Consejo General del Poder Judicial*)

Vzhledem k následné komparaci soustavy soudů obou zemí je nezbytné se zmínit o Španělské soudcovské radě. Ta je zakotvena jak v Ústavě, tak v Organickém zákoně o soudní moci. Její prací je dohlížet na nezávislé fungování soudů a nezávislé rozhodování soudců. Také dává návrh na jmenování předsedy Nejvyššího soudu, jmenuje vyšší soudce působící u vyšších soudů, pomáhá se vzděláváním soudců a publikuje rozhodnutí soudů. Příslušnost Španělské soudcovské rady se rozpíná po celém Španělském království a spadají do ní veškeré soudy. Španělská soudcovská rada má 4 pobočky - dvě v Madridu, a po jedné v Barceloně a v Donastii San Sebastián.

3. Komparace

3.1 Komparace úpravy soudnictví v České republice a ve Španělském království

V obou porovnávaných zemích najdeme jak společné, tak odlišné prvky. V první řadě se shodují tím, že nejvyšším právním pramenem je pro obě země Ústava. Ta španělská je starší¹⁴ než ta česká¹⁵, ale pro obě země velmi důležitá. V obou Ústavách je zakotven princip demokracie, který bychom jen stěží hledali v dobách před Ústavou. Ve Španělském království se jednalo o dobu Francova režimu a v České republice o komunistický režim. V obou zemích je soudní moc podřízena Ústavě a je dána do rukou nezávislým soudům a soudcům.

Když se podíváme na oba nejvyšší právní dokumenty podrobně, tak zjistíme, že španělská Ústava je obsáhlejší a na první pohled vypadá složitěji, než ta česká. Jedním z důvodů, proč španělská Ústava je delší může být i to, že Španělské království nemá samostatný dokument Základních práv a svobod, a proto je text zahrnut v rámci Ústavy. Co se ještě obsahové stránky týče, je třeba si všimnout, že ve španělské Ústavě není popsána soudní soustava a jednotlivé soudy zde nejsou ani zmíněné, avšak je zde samotná hlava věnovaná Ústavnímu soudu. To v české Ústavě v hlavě upravující soudní moci najdeme jak popis soustavy soudů, tak i část věnovanou Ústavnímu soudu. Obě Ústavy tedy obsahují hlavu o soudní moci. Zajímavým rozdílem je i to, že v této hlavě španělské Ústavy najdeme zakotvené státní zastupitelství a kriminální policii. V české Ústavě není o kriminální policii ani zmínka a státní zastupitelství bychom našli v hlavě upravující moc výkonnou.

Další právní dokument, který stojí za to porovnat, je český Zákon o soudech a soudcích a španělský Organický zákon o soudní moci. Český zákon je poměrně mladý, vznikl v roce 2001, na rozdíl od španělského organického zákona, který vznikl již v roce 1985 a byl novelizován. Když se na oba prameny porovnáme, tak je již na první pohled viditelný rozdíl v délce a to je nutné podotknout, že český zákon obsahuje dlouhý výčet sídel a poboček krajských a okresních soudů. Oba dokumenty mají společné, že je na ně odkazováno v Ústavě. Jediným drobným rozdílem je, že španělská Ústava přesně jmenuje Organický zákon o soudní moci a stanovuje, co obsahuje. Česká

¹⁴ Byla schválena 31. října 1978 kortesy, 6. prosince ratifikovaná občany v referendu a 27. prosince potvrzena králem

¹⁵ Česká Ústava byla schválena 16. prosinec 1992 a účinnosti nabyla 1. ledna 1993

Ústava pouze ve svých částech odkazuje na zákon, který danou problematiku řeší, ale nezmiňuje jméno zákona. Důležitým faktem je, že v obou zákonech najdeme potřebné informace jak o soudní soustavě a principech, tak informace o soudcích a dalších soudních profesích. Tyto informace budou sloužit jako důležité prameny pro další kapitoly mé práce.

3.2 Komparace soustavy soudů v České republice a ve Španělském království

Soudní soustava Španělského království je již na první pohled složitější a dá mnohem více času se v ní zorientovat. Jednou z příčin komplikovanější soustavy soudů může být i to, že Španělské království má mnohem větší rozlohu¹⁶, než Česká republika¹⁷. Španělské království má i vyšší počet obyvatel a to jsou důvody, kvůli kterým je potřeba zvýšit množství soudů, aby byly soudy dostupné občanům státu. Dalším důvodem složitější soustavy soudů může být to, že ve Španělském království jsou zřízena autonomní společenství. Tato společenství se snaží být co nejvíce nezávislémi a mají soudní soustavu v rámci svého společenství. Samozřejmě tato soustava je daná zákonem a spadá pod kompetence Národního soudu. V obou soudních soustavách najdeme prvky podobné a prvky rozdílné. Jasným rozdílem je absence smírčích soudů v soustavě České republiky. Tyto soudy byly ve Španělském království vybudovány proto, aby ubraly práci soudům první instance. U těchto soudů rozhodují soudci, kteří nemusejí mít právnické vzdělání. Toto je u českých soudů nepřipustné a pouze přísedící (o kterých bude řeč v další kapitole) nemusejí mít právní vzdělání. Nutno podotknout, že přísedící nikdy samostatně nerozhodují, na rozdíl od smírčích soudců. Dalším na první pohled viditelným rozdílem je to, že ve španělské soustavě nenajdeme Nejvyšší správní soud jako samostatnou soudní jednotku a v soustavě české nenajdeme například soud, který by byl specializován ve věci násilí spáchaném na ženách.

Dále budu pokračovat výčtem společných a odlišných rysů. Dalším rozdílem je absence vojenských soudů v soustavě české, zatímco ve španělské soustavě mají tyto specializované soudy svoji soustavu. Společnými rysy je určitě přítomnost senátů u

¹⁶ Rozloha Španělska je 504 782 km² <https://www.euroskop.cz/558/sekce/spanelsko/> [vid. 1. 2. 2015]

¹⁷ Rozloha České republiky je 78 866 km²
http://www.cittadella.cz/euoparc/index.php?p=index&site=zakladni_udaje_cz [vid. 1. 2. 2015]

soudů s celostátní působností. Společné znaky najdeme i u soudů Ústavních. V obou zemích stojí Ústavní soudy mimo soustavu soudů a mají za úkol chránit ústavnost svého státu. Oba soudy jsou činné v případech o shodě právních předpisů a mezinárodních smluv s Ústavou. Rozdíly bychom našli například ve složení Ústavních soudů. V České republice se skládá z 15 Ústavních soudců, zatímco ve Španělském království pouze z 12. Těmto soudcům se budu věnovat více v další kapitole. Posledním rozdílem, na který poukážu je, že ve Španělském království byla zřízena Španělská soudcovská rada jako samostatný orgán, zatímco v České republice najdeme soudcovské rady jako součást soudů.

4. Profese soudce v České republice a ve Španělském království

V této kapitole se již dostáváme k samotnému jádru mého tématu bakalářské práce, tedy k profesi soudce. Tato kapitola bude dělena na dvě podkapitoly, které budou věnovány profesi soudce v České republice a ve Španělském království. V každé z těchto podkapitol uvedu oddíly, které budou systematicky obsahovat informace týkající se profese soudce. Začínat budu vždy oddílem „vznik profese soudce“, ve kterém uvedu obecné, ale i specifické požadavky na osobu, která se chce stát soudcem, a popíšu přijímací procesy. Další oddíl se bude jmenovat „výkon profese soudce“. Tento oddíl bude věnován nejdůležitějším věcem, které souvisí s výkonem profese soudce. Jako příklad můžu uvést informace o funkčním období, neslučitelnosti profese soudce s jinými profesemi, kárné zodpovědnosti soudce atd. Třetí a zároveň poslední oddíl se bude jmenovat „zánik profese soudce“ a bude se zabývat tím, za jakých okolností zaniká profese soudce.

4.1 Profese soudce v České republice

Český soudní systém netřídí soudce do kategorií tak, jako to dělá systém Španělského království. Tím pádem se v české právní úpravě, zejména v zákonu o soudech a soudcích, setkáme pouze s pojmem soudce. Hned v úvodu této kapitoly je důležité si definovat postavení soudcovských rad, o jejichž existenci jsem se již zmiňoval v komparaci soustavy soudů. Tyto soudcovské rady jsou zřízeny u Nejvyššího soudu, vrchních soudů, krajských soudů a okresních soudů¹⁸. Funkcí soudcovských rad je především vyjadřování se ke kandidátům na jmenování do funkce předsedy nebo místopředsedy k soudu, u kterého soudcovská rada působí. Dále se například vyjadřují k soudcům, kteří buď mají být k danému soudu přiděleni, nebo přeloženi k jinému. Neméně důležitou funkcí je projednávání návrhu rozvrhu práce daného soudu a řešení otázek týkajících se státní správy soudu, u kterého působí.

¹⁸ Ke zřízení soudcovské rady u okresních soudů je třeba, aby u daného soudu bylo přiděleno, nebo přiloženo k výkonu funkce více než 10 soudců. Pokud tato podmínka není splněna, tak působnost soudcovské rady vykonává shromáždění všech soudců.

4.1.1 Vznik profese soudce

Podmínky pro to, aby se uchazeč mohl stát soudcem, jsou upraveny v zákoně o soudech a soudcích ve druhé hlavě, konkrétně v § 60. Uchazeč musí být občanem České republiky a to jak při vzniku funkce, tak i v celém průběhu výkon funkce. Musí být bezúhonný, svéprávný a navíc musí jeho zkušenosti a morální vlastnosti dávat záruku, že bude svou funkci zastávat řádně. Uchazeč dále musí nejpozději v den jmenování do funkce dosáhnout věkové hranice 30 let a musí souhlasit jak s ustanovením do funkce soudce, tak i s přidělením k určitému soudu. Další podmínkou je mít ukončené vysokoškolské vzdělání magisterského stupně na vysoké škole v České republice v oblasti práva¹⁹ a úspěšně složit odbornou justiční zkoušku²⁰.

a) Přípravná služba justičního čekatele

Přípravné službě justičních čekatelů se věnuje podrobně Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ze dne 20. června 2002 o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů.

Justiční čekatelé absolvují přípravnou praxi, která má za cíl odborně připravit čekatele na výkon funkce soudce. Zájemce o tuto přípravnou službu se musí podrobit výběrovému řízení. Toto řízení se skládá z písemného testu, které připravuje Justiční akademie ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Další fází je přijímací pohovor před komisí, jehož cílem je zhodnocení předpokladů uchazeče pro přijetí do přípravné služby. Poslední fází je psychologicko-diagnostické vyšetření, které má posoudit vlastnosti a osobnostní předpoklady uchazeče pro výkon funkce soudce. Pokud zájemce úspěšně splní tyto požadavky, tak je přijat do přípravné služby. Následně příslušný předseda krajského soudu nebo krajský státní zástupce určí místo výkonu přípravné zkoušky. Obsahem a náplní přípravné služby je například prohloubení si znalostí z hmotného a procesního práva, získání znalostí o fungování soudů a seznámení se s etickými principy při výkonu funkce soudce. Přípravná služba se vykonává především

¹⁹ Toto studium v České republice trvá minimálně 5 let.

²⁰ Za odbornou justiční zkoušku se považuje také advokátní zkouška, závěrečná zkouška právního čekatele, notářská zkouška a exekutorská zkouška.

u okresních a krajských soudů, ale na základě dohody může být vykonávána i u vrchního soudu, Nejvyššího správního soudu a Nejvyššího soudu. Přípravná služba trvá 36 měsíců. Součástí přípravné služby jsou adaptační kurzy²¹, různé semináře a přednášky, které organizuje Justiční akademie. Celou přípravnou službou čekatele doprovází školitelé, kteří jsou určeni z řad nejzkušenějších soudců a státních zástupců. Průběh přípravné služby také sleduje a dohlíží na její průběh poradní sbor pro výchovu čekatelů. Tento sbor, který je složen ze tří až pěti členů, po skončení přípravné služby vypracuje závěrečné hodnocení na každého čekatele. Toto hodnocení následně čekatel připojuje ke své žádosti o povolení vykonat odbornou justiční zkoušku.

b) Odborná justiční zkouška

Základní informace o odborné justiční zkoušce bychom našli v zákoně o soudech a soudcích. Podrobnosti stanovuje opět vyhláška ministerstva spravedlnosti jmenovaná výše. Obecně řečeno má odborná zkouška ověřit, zda má uchazeč potřebné znalosti a zda je připraven k výkonu soudce. Odborná zkouška má dvě části: písemnou a ústní. V části písemné má čekatel za úkol například vypracovat rozhodnutí ve věci trestní, občanskoprávní nebo obchodní. Také musí vypracovat obžalobu a odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Doba písemné části nesmí přesáhnout šest hodin. Ústní část zkoušky probíhá ústní zkouškou před komisí. Okruhy otázek jsou například z organizace soudů, z různých druhů práva, ale také z jednacích řádů soudů a notářských a exekučních řádů. Doba trvání ústní zkoušky nesmí přesáhnout dvě hodiny. Po úspěšném složení justiční zkoušky je uchazeč navržen prezidentu republiky na jmenování soudcem.

V § 117 zákona o soudech a soudcích je stanoveno, že: „*Ministerstvo umožní za stejných podmínek vykonat odbornou justiční zkoušku soudci Ústavního soudu a dále asistentovi soudce Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, nebo Nejvyššího správního soudu, asistentovi Veřejného ochránce práv, asistentovi soudce vrchního, krajského nebo okresního soudu, pokud vykonával praxi alespoň 36 měsíců.*“

²¹ Adaptační kurz probíhá v prvních 6 měsících služby a má seznámit čekatele s průběhem přípravné služby

Soudci jsou do svých funkcí jmenováni prezidentem republiky, do jehož rukou také skládají slavnostní slib.

4.1.2 Výkon profese soudce

Pro větší přehlednost této podkapitoly jsem se rozhodl, že podobně jako ve španělské části o výkonu funkce soudce, budu i v této podkapitole postupovat podle dílů a oddílů v zákoně o soudech a soudcích. Tyto oddíly mé práce však pojmenuji tak, aby bylo jasné, co obsahují.

a) Přidělování soudců

Po složení slibu jsou soudci jmenováni do funkce prezidentem republiky, ale přidělení k danému soudu má na starosti již ministr spravedlnosti. Soudci jsou za normálních okolností, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, přiděleni k soudu okresnímu. Za výjimečných situací může být soudce přidělen i k soudu krajskému, vrchnímu nebo Nejvyššímu. Soudce však musí s touto skutečností souhlasit a navíc musí mít za sebou výkon právnické činnosti, v případě krajského a vrchního soudu osm let. U soudu Nejvyššího je minimální hranice praxe na právnické pozici stanovena na deset let. Soudci jsou do svých funkcí jmenováni bez časového omezení.

Český zákon o soudech a soudcích, konkrétně § 68 stanovuje termín dočasného přidělení. To znamená, že soudce lze dočasně přidělit k jinému soudu a to na dobu maximálně tří let. Nutný je však soudcův souhlas. Není-li možné jiným způsobem zajistit řádný výkon soudnictví, tak může být soudce bez svého souhlasu přeložen k jinému okresnímu soudu a to na dobu maximálně jednoho roku.

b) Neslučitelnost funkce

V zákoně o soudech a soudcích v díle 2 je stanoveno, že: *„Funkce soudce není slučitelná s funkcemi a činnostmi, které stanoví zákon. S výjimkou funkce předsedy soudu nebo místopředsedy soudu nesmí soudce současně s výkonem funkce soudce*

zastávat žádnou jinou funkci ve veřejné správě. Funkce předsedícího není slučitelná s funkcí člena komory Parlamentu.“ Soudce dále nesmí zastávat žádnou jinou placenou funkci, ani nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost. V § 85 jsou uvedeny výjimky, mezi které patří správa vlastního majetku a činnost vědecká, pedagogická, literární, publicistická a umělecká. Pokud to nenarušuje soudcovskou důvěru a neohrožuje jeho nezávislost a nestrannost, tak může soudce dále vykonávat funkci v poradních orgánech ministerstva, vlády a orgánech komor Parlamentu.

c) Práva a povinnosti soudců

V § 79 se stanovuje, že „soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni pouze zákonem. Dále jsou povinni rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Musejí rozhodovat v přiměřených lhůtách bez průtahů, nestranně a spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem.“

Soudce je také povinen zdržet se všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské profese anebo mohlo ohrozit jeho důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování.

Soudce je podle zákona povinen i ve svém soukromém životě se chovat tak, aby nebyla narušena jeho důstojnost a nic nenarušovalo důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování.

Soudce je povinen zachovávat úctu k ostatním soudcům a jiným osobám, které vykonávají právnickou profesi. Stejně tak musí zachovávat úctu ke všem účastníkům soudního řízení.

Důležitým bodem k nestrannosti soudců je to, že soudci při výkonu svých politických práv si musí počínat tak, aby tato činnost nenarušila důvěru v jejich rozhodování.

Soudce je povinen dbát na to, aby se soustavně vzdělával a prohluboval své znalosti. K tomu může využívat vzdělávací akce, které jsou organizované Justiční akademií.

d) Kárná odpovědnost soudce

Soudci jsou kárně odpovědní za kárné provinění. Podle oddílu 4 zákona o soudech a soudcích, který se kárné odpovědnosti soudců věnuje, tak *„kárným proviněním je zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.“*

Za kárné provinění je možné soudci uložit důtku, snížení platu až o 30% na dobu nejvíce jednoho roku²². Dále je možné soudce odvolat z funkce soudce. Další kárná opatření mohou být udělena například předsedovi soudu, místopředsedovi soudu, předsedovi kolegia Nejvyššího soudu nebo předsedovi kolegia Nejvyššího správního soudu. Zde se jedná zejména o snížení platového koeficientu, který soudce dostává za výkon své funkce. Zákon také umožňuje, pokud se jedná o drobný nedostatek nebo pokles v chování, pouze vytknout danou skutečnost a neudělovat žádný další trest.

Odpovědnost soudce za kárné provinění zaniká po třech letech, pokud nebyl od jeho spáchání podán návrh na zahájení kárného řízení.

e) Nezpůsobilost soudce k výkonu funkce

Pátý oddíl zákona o soudech a soudcích stanovuje, za jakých situací je soudce nezpůsobilý k výkonu své funkce. Jedná se především o situaci, kdy mu to nedovoluje jeho zdravotní stav. Dále například když byl pravomocně odsouzen za trestný čin, který nebyl důvodem k zániku jeho funkce, ale svou povahou zpochybňuje důvěryhodnost soudce. Poslední situace může nastat, pokud je soudce uznán nezpůsobilým a pokud byl v posledních pěti letech třikrát pravomocně uznán vinným kárným proviněním a tato skutečnost zpochybňuje opět jeho důvěryhodnost v setrvání v soudcovské funkci.

²² Při opakovaném provinění až na dobu 2 let

4.1.3 Zánik profese soudce

Soudce se může kdykoliv své funkce vzdát. Dalším důvodům k zániku funkce soudce je v zákoně o soudech a soudcích v díle 3 v prvním oddílu věnován §94. Tento paragraf jsem se rozhodl celý citovat přímo, aby nedošlo k pozměnění významu. Paragraf 94 stanovuje, že funkce soudce zaniká:

- a) *Při uplynutí kalendářního roku, v němž soudce dosáhl věku 70 let*
- b) *Dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo zjištěno, že je z důvodu uvedeného v §91²³ nezpůsobilý vykonávat soudcovskou funkci*
- c) *Dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný z nedbalosti*
- d) *Dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu bylo uloženo kárné opatření odvolání z funkce soudce*
- e) *Dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl soudce omezen ve svéprávnosti*
- f) *Dnem, kdy soudce pozbyl státní občanství České republiky*
- g) *Smrtí nebo dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl soudce prohlášen za mrtvého*

²³ §91 stanovuje důvody k nezpůsobilosti soudce vykonávat svou funkci. Tyto důvody je možné nalézt v oddíle e) v podkapitole výkon profese soudce

4.2 Profese soudce ve Španělském království

Ve Španělském království je klíčový pro úpravu profese soudce Organický zákon o soudní moci a to konkrétně jeho hlava 4. Tento zákon rozděluje tři základní typy soudců: soudce (*Juez*), vyšší soudce (*Magistrado*) a vyšší soudce u Nejvyššího soudu (*Magistrado del Tribunal Supremo*). Tyto tři kategorie rozděluje Organický zákon o soudní moci ve článku 299. K těmto třem kategoriím bych ještě sám dodal pozici smírčího soudce (*Juez de Paz*), který tvoří zvláštní kategorii.

4.2.1 Vznik profese soudce

Články 301 - 303 Organického zákona o soudní moci stanovují obecné podmínky, které musí uchazeč splňovat, aby se mohl stát soudcem. Patří mezi ně nutnost španělského občanství, plnoletost, právnické vzdělání²⁴ (*licenciado en Derecho*), svéprávnost a bezúhonnost. Výslovně vyloučení jsou uchazeči, kteří jsou fyzicky postiženi tak, že jim to zamezuje řádně vykonávat funkci soudce.

Každý typ soudce má zákonem dané podmínky, jak se na danou pozici může uchazeč dostat. Kromě obecných podmínek, které jsem jmenoval výše, je nutné splnit i další podmínky, odvíjející se od konkrétní pozice. Jmenování soudců má ve Španělském království na starost Španělská soudcovská rada. Toto jmenování dále postupuje vyššímu soudu, pod který spadá soud, u kterého soudce nastupuje k výkonu funkce. Slavnostní slib skládá soudce právě před tímto vyšším soudem.

a) Smírčí soudce (*Juez de Paz*)

Jak již bylo řečeno v úvodu, smírčí soudce má zvláštní postavení. Jelikož jsou i jeho pravomoci omezeny, nejsou na něj vyvíjeny takové nároky, jako na ostatní typy soudců. Smírčí soudce nemusí mít právnické vzdělání, je pouze jmenován do své funkce orgánem „*Sala de Gobierno del Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autonoma*” na návrh městského úřadu příslušné obce (*municipio*).

²⁴ Právnické vzdělání ve Španělském království trvá 4 roky

b) Soudce (*Juez*)

Ve chvíli, kdy uchazeč splňuje obecné podmínky, má možnost se přihlásit do výběrového řízení (*oposición libre*). Výběrové řízení je tvořeno třemi oddíly testů. V prvním oddíle musí uchazeč písemně vyplnit teoretický test z teorie obecného práva (*Teoría General del Derecho*), práva ústavního, práva civilního a trestního. Ve druhém oddíle jej čeká ústní zkouška, ve které si náhodně volí pět tématických otázek. Jedna otázka je z teorie obecného práva a práva ústavního. Dvě otázky si losuje z okruhů práva civilního a zbylé dvě z práva trestního. Tento druhý oddíl trvá maximálně 75 minut. Třetí a zároveň poslední oddíl zahrnuje opět ústní zkoušku. Tentokrát si uchazeč náhodně volí jednu otázku z každého okruhu práva. To znamená, že musí odpovědět vždy na jednu otázku z práva civilního, z práva trestního, procesního, práva správního, obchodního a pracovního. I tento třetí oddíl trvá maximálně 75 minut.

Pokud uchazeč splní toto výběrové řízení, tak se následně může přihlásit do kurzu (*El curso de selección y formación*) organizovaného Justiční školou (*Escuela Judicial*)²⁵. Justiční škola je centrum pro výběr a vzdělávání soudců a vyšších soudců. Justiční škola si klade za svůj cíl připravit, co možná nejlépe, budoucí soudce na výkon své funkce. Tento kurz je rozdělen na dvě části - část teoretickou a část praktickou. První část má sloužit k výběru soudců a ta druhá k jejich zaškolení pro výkon funkce. Právě v této druhé praktické fázi jsou uchazeči na pozici přísedících soudců a plní si funkci asistentů soudců. Tento kurz trvá přibližně dva roky. Uchazeči jsou po celou dobu trvání kurzu hodnoceni. Ti nejúspěšnější jsou jmenováni do funkce soudce Španělskou soudcovskou radou a jsou přiřazeni k jednotlivým soudům. Pokud nastane situace, že úspěšný absolvent nemohl být přidělen k určitému soudu, stává se z něj přísedící soudce (*juez adjunto*). Tito soudci mají následně přednost ve chvíli, kdy se uvolní volné místo u některého ze soudů.

Každý uchazeč má možnost jednou tento kurz opakovat, pokud však neuspěje ani na podruhé, je vyloučen z možnosti stát se soudcem.

²⁵ Hlavní centrum pro zaškolování a výběru soudců. Spadá pod Španělskou soudcovskou radou.

c) Vyšší soudce (*Magistrado*)

Vyšší soudci pracují ve vyšších soudech, kterými jsou myšleny provinční soudy, Národní soudy a vrchní soudy autonomních společenství. Mají vyšší postavení než běžní soudci, a proto jsou na jejich vznik funkce vyšší požadavky. Ve článku 311 Organického zákona o soudní moci se uvádí, že na každá čtyři volná místa vyššího soudce je tento systém obsazení: dvě místa jsou dána soudcům, kteří jsou na prvních místech v pořadní listině (*escalafón*) a mají za sebou minimálně tři roky praxe na pozici soudce. Jedno místo je obsazeno soudcem, který složí výběrové zkoušky (*pruebas selectivas*). Tyto zkoušky soudce skládá v rámci Justiční školy se specializací na daný druh práva, kterému se bude ve své funkci věnovat. Jedná se o rozdílné zkoušky než ty, které skládají soudci v rámci výběrového řízení (*oposición libre*). Přihlásit se může každý soudce, který má za sebou alespoň dva roky praxe. Čtvrté místo je obsazeno v konkurzu, kterého se mohou účastnit právníci, kteří mají alespoň 10letou praxi v oboru a úspěšně splní kurz (*curso de selección y formación*) organizovaný Justiční školou. Tento kurz je stejný, jako v případě uchazečů o pozici soudce (*juez*). Přednost mají uchazeči s vyšším vysokoškolským titulem, uchazeči, kteří mají za sebou advokátní praxi. Dále také uchazeči, kteří vyučují na vysokých právnických školách, nebo publikují odborné právnické knihy.

d) Vyšší soudce u Nejvyššího soudu (*Magistrado del Tribunal Supremo*)

Vyšší soudci u Nejvyššího soudu tvoří zvláštní kategorii soudců. Těmito soudci se mohou stát vyšší soudci, kteří mají minimálně 10 letou praxi na pozici vyššího soudce. Také se o tuto pozici mohou ucházet právníci, kteří mají alespoň 15 letou praxi v právnickém oboru. Podmínkou je, stejně jako u vyšších soudců, splnění kurzu (*curso de selección y formación*) organizovaného Justiční školou.

4.2.2 Výkon profese soudce

V tomto oddíle se zaměřím na průběh funkce soudce. Jelikož je to téma velmi široké, rozhodl jsem se ho popsat pomocí základních zásad (*principio*). Tyto zásady soudce uvádí jak Ústava, tak i Organický zákon o soudní moci, který tyto zásady rozebírá více do hloubky. Mezi tyto zásady patří zásada nezávislosti (*principio de independencia*), zásada nepřeložitelnosti (*principio de inamovilidad*), zásada nepodjatosti (*principio de imparcialidad*), zásada odpovědnosti (*principio de responsabilidad*) a zásada zákonosti (*principio de legalidad*). Tyto zásady použiju jako vodítko, díky kterému představím, jak vypadá výkon soudcovské profese ve Španělském království.

a) Zásada nezávislosti (*principio de independencia*)

Soudci jsou v jistém ohledu zcela svobodní při výkonu své profese. Jsou povinni se pouze podrobovat zákonům dané země. Španělský soudní systém je vytvořen hierarchicky, to v praxi znamená, že rozhodnutí soudů mohou být přezkoumána pouze soudem nadřazeným. Nemůže se však stát, že by nadřazený soud udílel soudci pokyny, jak v dané věci rozhodnout. Organický zákon o soudní moci ve svém článku 13 doslova uvádí, že: „*Všichni jsou povinni respektovat nezávislost soudců a vyšších soudců*”.

Hlavním cílem této zásady nezávislosti je, aby soudce rozhodl podle toho, co shledává nejvhodnějším. Stále však existuje možnost, že pokud se zdá být rozhodnutí soudce chybné, je možné provést opravné prostředky. Zejména se jedná o odvolání k vyššímu soudu.

Profese soudce je, vzhledem ke snaze o nezávislost soudců, neslučitelná s některými ostatními profesemi. Hlavním důvodem pro to je, aby soudci byli vzdáleni možným vztahům a okolnostem, které by mohly následně ovlivnit jejich rozhodování. Profese, které se neslučují se soudcovskou profesí, najdeme opět v Organickém zákoně o soudní moci a jsou jimi například funkce v politice²⁶ (*designación política del Estado*), funkce ve Státní správě (*Administración del Estado*), ve správě autonomních oblastí, v

²⁶ Soudce nemůže vykonávat politickou funkci jak na úrovni národní, tak ani na úrovni autonomní oblasti či obce

Generálních kortesech resp. parlamentu (*Cortes Generales*). Dále nesmějí vykonávat jakýkoli typ obchodní činnosti, a dokonce ani funkci v advokacii. Naopak zákon uvádí vědeckou činnost, pedagogickou činnost a literární činnost jako činnost, které se slučuje s profesí soudce.

b) Zásada nepřeložitelnosti (*principio de inamovilidad*)

Další zásada má chránit soudce před vnějšími vlivy tak, aby byli při svém rozhodování absolutně svobodní. Kvůli tomu španělská Ústava stanovuje ve svém článku 117 následující: „*Soudci nesmějí být oddělení, odvolaní, přeloženi k jinému soudu a nesmějí být přeloženi do důchodu v jiných případech, než který stanovuje zákon.*”²⁷ Organický zákon o soudní moci určuje ve svém článku 379 situace, které vedou ke ztrátě soudcovské funkce. Patří mezi ně dobrovolné odstoupení z funkce, ztráta španělského občanství, kárný trest, trest odnětí svobody, odchod do důchodu, ale také postižení soudce, které mu zabraňuje vykonávat řádně svoji funkci.

c) Zásada nepodjatosti (*principio de imparcialidad*)

Každý občan má právo na objektivní a nezávislý soudní proces. Z tohoto důvodu je nutná nepodjatost a nezaujatost sudců. Zákon uvádí, že žádný soudce nesmí být ve vztahu s účastníky soudního řízení. S tím souvisí právo soudce odstoupit od případu ve chvíli, kdy by mohla být narušena jeho nepodjatost.

d) Zásada odpovědnosti (*principio de responsabilidad*)

Organický zákon o soudní moci se konkrétně v hlavě 3 (*título 3*) věnuje odpovědnosti soudců. Uvádí, že soudci i vyšší soudci jsou při výkonu své funkce odpovědní za své činy. Tuto odpovědnost zákon rozděluje do 3 skupin: trestní odpovědnost, občanskou odpovědnost a kárnou odpovědnost. Pro následné porovnání je zajímavá především odpovědnost za kárné provinění. Těmto okolnostem se věnuje

²⁷ Španělský originál textu zní: „*Los Jueces y Magistrados no podrán ser separados, suspendidos, trasladados ni jubilados, sino por alguna de las causas y con las garantías previstas en la ley.*“

kapitola 3 Organického zákona o soudní moci. Ta stanovuje, že kárné přestupky se dělí na velmi vážné (*muy graves*), vážné (*graves*) a lehké (*leves*). Promlčecí lhůta je u velmi vážného přestupku dva roky, u vážného přestupku jeden rok a u lehkého přestupku Organický zákon o soudní moci odkazuje na trestní zákoník, protože promlčecí lhůta je stejná jako u přestupku.

Mezi přestupky velmi vážné patří podle článku 417 celkem 16 případů. Patří mezi ně například připojení se k politické straně, vědomé neplnění Ústavy, vměšování se do soudního procesu jiného soudce, výkon funkce, která je Organickým zákonem o soudní moci označená jako neslučitelná s funkcí soudce. Dále mezi vážné přestupky patří neopodstatněné a opakované zdržování začátku procesu, zdržování soudního řízení nebo zdržování soudního rozhodnutí, které je v řízení soudce. Dalším vážným přestupkem je neopodstatněné opuštění místa výkonu funkce soudce po dobu sedmi a více dnů, neuvádění pravdy v žádostech o dovolenou, v žádostech o finanční podporu a v dalších žádostech, které uvádí zákon. Také zneužití postavení soudce k získání příznivého zacházení je považováno za velmi závažný přestupek.

Přestupky druhého stupně, tedy přestupky vážné, stanovuje článek 418 stejného zákona. Těchto přestupků celkem rozeznává osmnáct. Patří mezi ně například nedostatek úcty k nadřízeným osobám, opravování nadřízené osoby v interpretaci právního řádu, neopodstatněné opuštění místa výkonu funkce soudce na dobu delší než tři dny a kratší než sedm dní. Mezi vážné přestupky dále patří například opakované neopodstatněné neplnění rozvrhu práce pro veřejné jednání a neúčast na veřejných jednáních, která byla předem stanovená. Znesnadňování práce inspekcím je také považováno za vážný přestupek.

Lehké přestupky stanovuje článek 419. Těchto přestupků je v seznamu celkem pět, což je mnohem méně než u předešlých vážnějších přestupků. Mezi tyto nejméně vážné přestupky patří například neoprávněné nedodržování lhůt, které jsou stanoveny pro vynesení rozsudku. Dále třeba neoprávněné opuštění místa výkonu funkce soudce delší než jeden den, ale kratší než čtyři dny.

Organický zákon o soudní moci ve svém článku 420 stanovuje sankce, které se mohou soudcům uložit, pokud se dopustí nějakého z výše jmenovaných přestupků. Tyto možné sankce jsou následující: a) napomenutí, b) pokuta až do výše 6 000 euro, c) přesunutí k soudu nebo k tribunálu, který je vzdálený nejméně 100 km od původního

soudu, kde soudce vykonává svoji funkci, d) pozastavení činnosti až po dobu tří let, e) zbavení funkce soudce.

Lehké přestupky mohou být sankcionovány pouze napomenutím nebo pokutou a to do maximální výše 50 tisíc peset²⁸, případně obojím. Kompetentní osoby pro výměr sankcí se liší dle druhu sankce. Jedná se především o předsedy soudů, zvláštní komisi určenou k tomuto účelu při Španělské soudcovské radě. Pro ty nejvážnější přestupky zasedá plénum Španělské soudcovské rady na návrh disciplinární komise.

4.2.3 Zánik profese soudce

Funkce soudce zaniká podle jasně zákonem stanovených podmínek. Zákon rozlišuje ztrátu soudcovské funkce a zbavení funkce soudce. Důvody pro ztrátu funkce jsem již zmínil výše. Jedná se například o ztrátu španělského občanství, dobrovolného odstoupení z funkce atd. Jedním z možných zániků funkce soudce však může být i odvolání. Případy, kdy soudce může být zbaven své funkce, stanovuje opět Organický zákon o soudní moci konkrétně v článcích 383 a 384. Jedná se například o případy, kdy je proti soudci vedeno soudní řízení za spáchný trestný čin nebo případy, kdy je na soudce uvalen k příkaz k vazbě.

Dalším důvodem k zániku funkce soudce je odchod do důchodu. Soudci mohou být posláni do důchodu pouze v případech, které stanovuje zákon. Zákonem stanovený věk k odchodu do důchodu je ve Španělském království 70 let. Také mohou odejít do důchodu soudci již v 65 letech, to ale pouze za předpokladu, že o to zažádají Španělskou soudcovskou radu a to minimálně 6 měsíců předem. Důvodem k odchodu do důchodu je také trvalá neschopnost vykonávat funkci soudce.

²⁸ Organický zákon o soudní moci uvádí v tomto případě částku ještě ve staré měně.

5. Komparace profese soudce v České republice a ve Španělském království

V této kapitole se zaměřím na komparaci funkce soudce v obou zemích. Popíšu jak společné vlastnosti, tak rozdílné a specifické věci, které bychom mohli ve funkci soudce najít. Tuto kapitolu jsem se opět rozhodl dělit na podkapitoly „vznik profese soudce“, „výkon profese soudce“ a „zánik profese soudce“, ve kterých porovnám skutečnosti, které jsem zmínil v předchozí kapitole.

5.1 Vznik profese soudce

Největším rozdílem obecně v profesi soudce obou porovnávaných zemí je španělské dělení do čtyř typů soudců. To přináší největší rozdíly v požadavcích na jejich vznik. Začnu však nejdříve společnými rysy. V České republice i ve Španělském království mezi obecné požadavky patří občanství daného státu, právnické vzdělání, bezúhonnost a svéprávnost. Ve Španělsku uchazeči stačí, aby byl plnoletý. V České republice je hranice posunuta na 30 let. Dalším rozdílem je, že španělský zákon vylučuje osoby, které jsou fyzicky postiženy tak, že by jim to mohlo zamezovat ve výkonu funkce. Oba státy vyžadují vysokoškolské právnické vzdělání, pouze však český zákon tento požadavek dále specifikuje na vysoké školy v České republice.

Pokud se pokusíme porovnat specifické požadavky, které jsou potřeba ke vzniku funkce soudce, je třeba porovnávat španělskou funkci soudce (*Juez*) s tou českou. Pouze zde u této pozice je možné nalézt stejné nebo podobné prvky. V obou zemích je potřeba se podrobit nejprve přijímacímu řízení, které se v obou zemích skládá z písemné a ústní části. V České republice je navíc součástí psychologicko-diagnostické vyšetření. Pokud uchazeč úspěšně projde přijímacím řízením, má možnost se přihlásit do kurzu (*El curso de selección y formación*) anebo do přípravné služby (v českém případě). V obou případech se však jedná o velmi podobnou záležitost, která se skládá z teoretické a praktické části a má za cíl připravit uchazeče na výkon funkce soudce. V praktické části v obou zemích je uchazeči umožněna praxe přímo u soudu, aby se co nejlépe mohl připravit na samostatný výkon funkce. V České republice i ve Španělském království je tento přípravný kurz pořádán Justiční akademií (Justiční školou v případě Španělska). V českém případě trvá tři roky a v případě španělském maximálně dva roky.

Jmenování do funkce soudce má v České republice na starosti prezident republiky, toto jmenování dále potvrzuje předseda vlády nebo jiný pověřený člen vlády. Ve Španělském království soudce jmenuje Španělská soudcovská rada a toto jmenování postupuje soudu vyššího stupně, pod který spadá soud, u kterého bude daný soudce vykonávat svoji funkci. Soudce v České republice skládá slib do rukou prezidenta, zatímco španělský soudce slibuje věrnost Koruně před soudem vyššího stupně, ke kterému spadá.

Úplným specifikem jsou ve Španělsku již zmiňované druhy soudce smírčího a vyššího. V České republice bychom nenašli soudce, který stejně jako smírčí soudce, nemusí mít právnické vzdělání, a dokonce ani kurz organizovaný Justiční školou. Jediná podobnost se nabízí s profesí přísedícího, který je do své funkce volen na dobu čtyř let a právnické vzdělání mít nemusí. Jeho rozsah kompetencí je však velmi omezený. Stejně tak česká právní úprava nerozeznává druh vyššího soudce. V České republice je povýšení řešeno jmenováním k soudu vyššího stupně s ohledem na praxi soudce. Ve Španělsku jsou k tomuto povýšení stanovená jasná pravidla.

5.2 Výkon profese soudce

V této podkapitole by se dalo najít velké množství společných prvků. Obecně lze říci, že soudci v obou zemích jsou nezávislí na vládních orgánech, jsou svobodní při výkonu své funkce. Jsou povinni zdržet se všeho, co by mohlo narušit jejich důvěru ve spravedlivé rozhodování. Jejich funkce tudíž je neslučitelná s funkcemi, které stanovuje zákon. Na těchto funkcích se oba zákony z velké části shodují a stejné jsou i výjimky u funkcí, které soudce může zastávat.

První větší rozdíl bychom mohli najít v kárné odpovědnosti soudců. Španělský organický zákon o soudní moci rozděluje kárné přestupky do tří kategorií podle vážnosti a ke každé kategorii stanovuje možné udělené sankce. Český zákon o soudech a soudcích kárné prohřešky do kategorií nerozděluje. Stejně tak uvádí možné sankce obecně pro všechny druhy provinění. Jednotlivé sankce se v obou zemích také výrazně liší. Ve Španělsku funguje pokuta až do výše 6 000 euro, zatímco v České republice je možné pouze snížit soudcův plat maximálně o 30% a to po dobu až jednoho roku.

Zajímavým kárným opatřením je ve Španělském království přeložení soudce k jinému soudu vzdálenému alespoň 100 km od jeho současného působiště.

5.3 Zánik profese soudce

Zánik funkce soudce je v obou zemích jasně definovaný v právních rádech. Ani v České republice, ani ve Španělském království není funkce soudce časově omezena. Soudce je v obou případech možné zbavit jeho funkce a to například v situacích, kdy byl odsouzen za trestný čin anebo je na něj uvalen příkaz k vazbě. V obou zemích funkce soudce zaniká, pokud soudce ztratil občanství daného státu, odstoupil z funkce nebo byl uznán zdravotně nezpůsobilým. Věk odchodu do důchodu z funkce soudce je stanoven na 70 let. Ve Španělsku má však soudce již ve věku 65 let možnost zažádat o předčasný odchod do důchodu. V českém právním řádu bychom našli také smrt nebo prohlášení za mrtvého jako jeden z důvodů k zániku funkce.

6. Rozbor příslušné právní terminologie

V této části mé bakalářské práce provedu rozbor právních termínů, se kterými jsem se při psaní své práce setkal, a jejich překlad nebyl úplně jednoznačný. Rozhodl jsem se vybrat pět termínů z kapitoly o soustavě soudů, pět termínů ze soudních profesí a tři termíny související s průběhem profese soudce. Rozbor provedu takovým způsobem, kdy se nejprve pokusím najít pro španělský výraz český legální ekvivalent. Zohledním také situaci, kdy legální ekvivalent v české legislativě není nebo se nějakým způsobem jeho obsahová stránka liší. Následně porovnáím překlad španělského výrazu ve dvou různých slovnících. Prvním z nich je odborný slovník s názvem Španělsko-český právní a ekonomický slovník a druhým slovníkem je slovník obecný s názvem Velký španělsko český slovník. Na závěr zdůvodním, k jakému překladu se přikláním a tento překlad dále použiji v jazykovém glosáři mé práce.

6.1 Termíny ze soustavy soudů

6.1.1 *Juzgado de Paz*

Český legální ekvivalent, který by po obsahové stránce odpovídal, je nemožné najít, protože česká soudní soustava tento druh soudu nezná. Ovšem podle povahy soudu se nabízí přirovnání ke smírčímu řízení, které je podle Občanského soudního řádu 99/1963 Sb. dohoda mezi spornými stranami, neboli smír. Konkrétně v §67 je uvedeno: „*Připouští-li to povaha věci, lze navrhnout u kteréhokoli soudu, který by byl věcně příslušný k rozhodování věci, aby provedl pokus o smír (smírčí řízení) a došlo-li k jeho uzavření, aby rozhodl i o jeho schválení.*“ Nutné je dodat, že smírčí soudy nemají v pravomoci pouze smírčí řízení, viz kapitola Soustava soudů ve Španělském království. Další možné přirovnání se nabízí k „rozhodčímu řízení“, které slouží jako mimosoudní způsob řešení sporů pomocí nezávislých rozhodců.²⁹

²⁹ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Oba dva porovnávané slovníky se shodují na překladu „smírčí soud“. Odborný slovník dodává ještě vysvětlení, že se jedná o nižší soud v okrese, kde není soud první instance.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Juzgado de Paz</i>	Smírčí/rozhodčí soud Nižší soud v okrese, kde není soud první instance	Smírčí soud

6.1.2 *Juzgados*

Při psaní teoretické části mé práce jsem se rozhodl používat souhrnný název „*juzgados*“ pro soudy první instance. Tento název používá i manuál Ministerstva spravedlnosti (*Ministerio de Justicia*)³⁰. Do této skupiny soudů spadají soudy prvního stupně (*Juzgados de Primera Instancia*), soudy vyšetřovací (*Juzgados de Instrucción*), soudy obchodní (*Juzgados de lo Mercantil*), soudy trestní (*Juzgados de lo Penal*), správní (*Juzgados de lo Contencioso - Administrativo*), pracovní (*Juzgados de lo Social*), soudy pro mladistvé (*Juzgados de Menores*), soudy dohlížejíci nad výkonem trestu (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) a soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách (*Juzgados de la Violencia sobre la mujer*). V českém právním řádu je nemožné najít český ekvivalent. Můžeme se setkat s překladem „prvoinstanční soudy“, tomuto překladu se však sám osobně bráním ze dvou důvodů. Za prvé hrozí záměna se soudem prvního stupně (*Juzgado de Primera Instancia*) a za druhé proto, že tyto soudy mohou rozhodovat i ve druhé instanci, kdy v první instanci rozhodoval smírčí soud.

³⁰ Descripción del sistema judicial español, Noviembre 2003 dostupné z http://www.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/15609/doc16919_Sistema_judicial_espanol.pdf [vid. 3.3.2015]

V odborném právnícko-ekonomickém slovníku je tento výraz uchopen v mnohem užším smyslu než ve slovníku obecném. V odborném slovníku velmi přesně sedí překlad „nižší soudy“, zatímco v obecném slovníku překlad „soud“, či „soudní tribunál“ je příliš obecný. Sám se tedy přikláním k překladu „nižší soudy“, jelikož u tohoto výrazu nehrozí záměna s jinými soudy a zároveň přesně vystihuje postavení těchto soudů.

	Španělsko - český právnícký a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Juzgado</i>	Nižší soud Soudní přelíčení, zasedání	Soud; soudní tribunál Soudní síň Soudní obvod

6.1.3 *Audiencia Provincial*

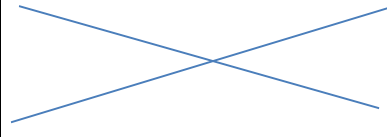
Jelikož je soudní soustava České republiky rozdílná, tak určit ekvivalent z české legislativy by nebylo přesné. Podle územního rozsahu bychom je mohli přirovnat k soudům krajským, avšak tento parametr k překladu nestačí. Tento překlad ovšem nabízí Španělsko-český právnícký slovník, což může být jako překlad velmi zavádějící. Obecný slovník nám nabízí překlad „zemský soud“. Zemské soudy byly zřízeny za dob Karla IV. a byly to soudy šlechtické. Rozhodovaly v majetkových a trestních věcech šlechtické obce.³¹ Tento překlad tedy není absolutně aktuální a nehodí se. Já jsem se tedy rozhodl pro svůj vlastní doslovný překlad „provinční soudy“. Tento překlad zanechává ve svém názvu územní působnost, a proto se jako překlad nejvíce hodí.

	Španělsko - český právnícký a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Audiencia Provincial</i>	Trestní senát v provincii Krajský soud	Zemský soud

³¹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka; JANÁK, Jan; DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích. Od počátku státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005

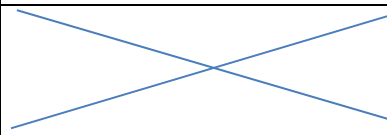
6.1.4 *Tribunal Superior de Justicia*

Jak jsem již zmínil v kapitole o soudní soustavě, tyto soudy mají svou působnost v autonomních oblastech. Vzhledem k tomu, že Česká republika na autonomní oblasti dělena není, tak najít český ekvivalent není možné. Za výstižný považuji překlad Španělko-českého právního slovníku, který výraz překládá jako „Vrchní soudy autonomních oblastí“. Tento překlad naprosto jasně vystihuje postavení soudu i jeho územní pravomoc. Obecný slovník nabízí překlad mnoha soudů, bohužel „Tribunal Superior de Justicia“ se mezi nimi neobjevuje.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český Slovník
<i>Tribunal Superior de Justicia</i>	Vrchní soud autonomních oblastí	

6.1.5 *Consejo General del Poder Judicial*

V tomto případě se již český ekvivalent nabízí. V české legislativě, zejména v zákoně o soudech a soudcích můžeme najít zmínky o soudcovských radách, které jsou zřízeny od okresních soudů až po soud Nejvyšší. Ve Španělském království je zřízena samostatná instituce Španělské soudcovské rady, avšak její činnost je v lecčem podobná soudcovským radám v České republice. Na tomto překladu se shoduje i odborný právníko-ekonomický slovník. Obecný slovník žádný překlad překvapivě nenabízí. V tomto případě je však překlad jasný, jelikož česká legislativa zná český ekvivalent.

	Španělsko – český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Consejo General del Poder Judicial</i>	Španělská soudcovská rada	

6.2 Termíny ze soudních profesí

6.2.1 *Juez*

Španělský výraz „juez” je ze všech zkoumaných výrazů nejméně problematický na překlad. V české legislativě se s jeho ekvivalentem „soudce” setkáváme velmi často. Jediné v čem spočívá rozdíl, je to, že ve španělském jazyce má tento výraz mnohem užší význam. Označuje totiž soudce, které působí u nižších soudů. V českém jazyce a v české legislativě výraz „soudce” označuje veškeré profese soudce. V tomto případě se oba porovnávané slovníky shodují naprosto přesně na překladu. Obecný slovník ještě dodává, že nemusím jít pouze o soudce u soudu, ale že výraz může být použit i ve sportovním prostředí.

	Španělsko – český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Juez</i>	Soudce, rozhodčí	Soudce, rozhodčí (i ve sportu)

6.2.2 *Juez adjunto*

Španělská legislativa používá tento výraz ve dvou různých případech, avšak nuance mezi nimi téměř žádné nejsou. V prvním případě můžeme tento výraz najít v Organickém zákoně o soudní moci, kde je používán v situaci, kdy uchazeč o profesi soudce splní úspěšně výběrový kurz (*El curso de selección y formación*), ale není pro něj volné místo, na které by mohl být obsazen. V této chvíli tedy začíná zastávat funkci přísedícího soudce „*juez adjunto*”, který má následně dle zákona přednost v obsazení na uvolněnou pozici. Ve druhém případě můžeme tento výraz najít opět v Organickém zákoně o soudní moci a značí uchazeče o profesi soudce, který v rámci výběrového praktického kurzu (*El curso de selección y formación*) sbírá zkušenosti jako přísedící soudce.

Odborný slovník opět nabízí velmi adekvátní překlad, který já sám v celé práci používám. Obecný slovník tuto pozici soudce nezná.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Juez Adjunto</i>	Přisedící soudce	

6.2.3 *Juez de Instrucción*

Institut tzv. „vyšetřujícího soudce“ si Španělské království zachovalo do dnes. V České republice již byla tato funkce zrušena, ale pokud se podíváme do trestního řádu č. 119/1873, tak zde tuto funkci nalezneme a tudíž nalezneme i český jazykový ekvivalent. Jedná se o soudce, který funguje jako vedoucí orgán vyšetřování. Vyšetřující soudce rozhoduje například o udělení do vazby, o povolení domovní prohlídky a o přidělení policejní ochrany.

Španělsko-český právní a ekonomický slovník se shoduje s Velkým španělsko českým slovníkem na překladu „vyšetřující soudce“.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Juez de Instrucción</i>	Vyšetřující soudce	Vyšetřující soudce

6.2.4 *Policía Judicial*

Tento termín jsem si vybral především proto, že jeho překlad může být na první pohled jasný, ale bez znalostí legislativy je velmi těžko přeložitelný. Český právní systém zná profesi justiční stráž, která vykonává ochranu přímo v budovách soudů. Na první pohled by se zdálo, že se jedná o ekvivalent právě justiční strážce, ale španělská

Ústava ve svém článku 126 říká, že „policía judicial” sice spadá pod soudy a státní zastupitelství, ale vyšetřuje trestné činy (*delitos*), které spadají do její působnosti. V důvodové zprávě k Organickému zákonu o soudní moci je uvedeno, že „policía judicia” spadá pod státní zastupitelství, jelikož při výkonu své funkce spolupracuje s justicí (*Administración de Justicia*).

Odborný právníko ekonomický slovník předkládá výraz jako „kriminální policie”, který se po prozkoumání obsahové stránky výrazu skvěle hodí.

	Španělsko - český právníký a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Policía Judicial</i>	Kriminální policie, kriminálka	

6.2.5 *Magistrado*

Tento výraz byl z hlediska překladu poměrně problémový. Jedním z důvodů je to, že česká legislativa nezná legální ekvivalent. Jak už bylo řečeno v kapitole o profesi soudce, český soudní systém nerozděluje hodnosti soudů. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl pro překlad, inspirovaný španělsko-českým právníkým slovníkem, který nabízí překlad „vyšší soudní úředník”. Tento výraz jsem upravil a použil výraz „vyšší soudce”. Jsem si jistý, že tento překlad je vzhledem k povaze této profese velmi přesný. To samé jsem udělal i u překladu profese „*Magistrado del Tribunal Supremo*”, kde jsem zanechal překlad „vyšší soudce” a pouze jsem upřesnil u jakého soudu je profese vykonávána. Obecný slovník nabízí dva možné překlady. Ani jeden však není přesný a není tedy použitelný jako překlad pro moji práci.

	Španělsko - český právníký a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Magistrado</i>	Vyšší soudní úředník, člen soudcovského sboru, soudce pracovního soudu	Vrchnostenský úředník soudní úředník

6.3 Termíny z průběhu funkce soudce

6.3.1 *Oposición libre*

Tento dvouslovný výraz můžeme najít v Organickém zákoně o soudní moci ve článku o přijímacím řízení. Tento výraz značí výběrové řízení, do kterého se mohou přihlásit všichni zájemci, kteří splňují obecné podmínky. Slovo „oposición” nám španělsko-český právní slovník nabízí přeložit jako „konkurz” a slovo „libre” jako „volný”. To má zřejmě znamenat, že je dostupný pro všechny. Pokud bychom měli hledat český ekvivalent, nabízí se přirovnání k výběrovému řízení na pozici justičního čekatele. Velký španělsko-český slovník tento složený výraz nezná, najít však můžeme alespoň překlad slova „oposición“, které překládá také jako konkurs.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český Slovník
<i>Oposición libre</i>	Opozice, odpor, řádný opravný prostředek Konkurz	Odpor, opak, námitka Konkurs

6.3.2 *Principio de imparcialidad*

Tento výraz je zajímavý tím, že nabízí širokou škálu překladů, které se od sebe liší pouze minimálně. V českých právních pramenech se nejčastěji setkáme s ekvivalentem „nepodjatost“. Dalšími možnými ekvivalenty by mohly být „nestrannost“ a „nezaujatost“. Jedná se o jednu ze zásad, kterou musí soudce v obou zemích dodržovat.

V tomto případě nabízí lepší řešení překladu Španělsko-český právní a ekonomický slovník, který nabízí překlad „nepodjatost“. Oba slovníky se shodnou na překladu „nezaujatost“, který se však neshoduje s užívaným českým legálním ekvivalentem.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český Slovník
<i>Imparcialidad</i>	Nepodjatost Nezaujatost Nepředpojatost	Nestrannost Objektivnost Nezaujatost

6.3.3 Principio de inamovilidad

Posledním termínem je „principio de inamovilidad“. Zajímavé je, že španělská právní úprava tento výraz používá v širším slova smyslu. V českých legálních pramenech se nabízí dva ekvivalenty: „zásada nepřeložitelnosti“ a „zásada neodvolatelnosti“. Česká Ústava hovoří o tom, že soudce může být ze své funkce odvolán pouze za jasně stanovených okolností. Přeložení soudce k jinému soudu je také omezeno zákonem. Španělský právní řád však tyto dvě zásady spojuje do termínu „principio de inamovilidad“. Proto je jeho přeložení poněkud komplikované, abychom zachovali obsahový význam. Já jsem se ve své práci přiklonil k překladu „nepřeložitelnost“, ale pouze z důvodu, že tento význam je v právních rádech častěji užíván.

Oba porovnávané slovníky nabízejí jiné možnosti překladu. Odborný slovník naprosto přesně pokrývá oba možné významy, zatímco obecný slovník nabízí další varianty překladu. Zde je zajímavé si všimnout překladu „nesesaditelnost, který bychom v české právní terminologii hledali marně, avšak ve Španělském království je, díky monarchistickému státnímu zřízení, mnohem častější.

	Španělsko - český právní a ekonomický slovník	Velký španělsko český slovník
<i>Inamovilidad</i>	Nepřeložitelnost Neodvolatelnost	Nesesaditelnost Nepřesaditelnost Neodvolatelnost

Závěr

Jako hlavní cíl bakalářské práce jsem si stanovil porovnat profesi soudce ve Španělském království a České republice a jako sekundární cíl práce rozbor příslušné právní španělské terminologie.

V první kapitole mé práce jsem se rozhodl prokázat tvrzení, že španělská právní úprava soudního systému je obsáhlejší a složitější na pochopení než ta česká. K tomu, abych toto tvrzení dokázal prokázat, či vyvrátit, jsem provedl v podkapitole první kapitoly podrobnou analýzu hlavních právních dokumentů, které souvisí se soudním systémem a profesí soudce. Těmito dokumenty byly ve Španělském království Ústava a Organický zákon o soudní moci. V České republice jsem provedl také deskriptivní analýzu Ústavy a obdobného zákona, tedy Zákona o soudech a soudcích. Komparativní analýzu těchto právních pramenů jsem provedl v kapitole číslo tři a to nejdůležitější zmiňuji zde. Obě země mají společné, že Ústava tvoří nejvyšší právní dokument, který v obou zemích obsahuje demokratické prvky. Taktéž obě Ústavy obsahují hlavu věnující se soudní moci. Španělská Ústava je obsáhlejší než Ústava česká. Jedním z důvodů je jistě i to, že je v ní zahrnut i dokument Základních práv a svobod, který v České republice tvoří samostatný dokument. Česká Ústava naopak obsahuje popis soudní soustavy a jména jednotlivých soudů. Ústava Španělska popisuje pouze postavení Ústavního soudu, ostatní soudy zde nejsou ani zmíněné. Dalšími právními dokumenty, které jsem podrobil komparaci, jsou již zmíněný Organický zákon o soudní moci a Zákon o soudech a soudcích. V obou pramenech bychom našli mnoho společného. Oba se podrobně věnují soustavě soudů, soudním profesím a především profesi soudců. Tím rozdílným prvkem je například to, že český zákon obsahuje podrobný výpis všech sídel a

poboček okresních a krajských soudů. I přes tento fakt je však španělský zákon mnohem delší a obsáhlejší.

Ve druhé kapitole následuje deskriptivní analýza španělské soustavy soudů a české soustavy soudů. Cílem této kapitoly bylo primárně seznámit čtenáře se soustavou soudů, na kterou jsem poté navázal profesí soudce a jako sekundární cíl jsem chtěl prokázat tvrzení, že španělská soustava soudů je svojí strukturou složitější než ta česká. V této kapitole se mi podařilo popsat kompletní soudní soustavu obou zemí a ke

každému soudu jsem přidal obecné informace o jeho působnosti. Na tuto kapitolu, jsem stejně jako v případech právních pramenů, navázal v kapitole číslo tři, kde jsem obě soustavy soudů porovnal. Zde jsem dokázal potvrdit tvrzení, že španělská soustava má svoji strukturu více diferenciovanou. Je to dáno především větší územní velikostí země, dělením na autonomní společenství a zároveň snahou přiblížit soudy co nejbližší občanům státu. Španělské království je svoji strukturou soudní soustavy rozdílné od České republiky. Například zde můžeme nalézt smírčí soudy, u kterých působí soudci bez právnického vzdělání. Výrazným rozdílem je také to, že ve Španělsku funguje Soudcovská rada jako samostatný orgán, zatímco v České republice je součástí každého soudu. Česká republika se také liší tím, že Nejvyšší správní soud funguje jako samostatná jednotka a naopak naše soustava nezná například soud, který by se specializoval pouze ve věci násilí spáchaném na ženách.

Jádro mé bakalářské práce je zpracováno v kapitole číslo čtyři, která nese název Profese soudce v České republice a ve Španělském království. Tuto kapitolu jsem dále rozdělil na dvě podkapitoly, kde jedna popisuje profesi soudce v České republice a druhá ve Španělsku. Pro lepší přehlednost jsem obě podkapitoly rozdělil na tři oddíly. První oddíl se jmenuje „vznik profese soudce“. Zde jsem popsal velmi podrobně, jaké podmínky musí uchazeč o profesi soudce splnit, jakými testy musí projít a jak probíhá jeho jmenování. V tomto oddíle jsem našel mezi oběma zeměmi největší rozdíly, které jsem porovnal v kapitole následující. Tím nejvýraznějším je zcela určitě to, že španělský soudní systém rozděluje čtyři základní typy soudců. Ke každému typu soudce poté zákon určuje specifické podmínky pro jeho vznik. Obecné podmínky pro vznik soudce se od sebe v obou státech výrazně neliší. Našli bychom rozdíl pouze v tom, že ve Španělsku stačí, když je uchazeč na profesi soudce plnoletý, avšak v České republice musí být kandidát starý min. 30 let. Zajímavostí je, že španělská legislativa obsahuje požadavek, že uchazeč nesmí být fyzicky postižený tak, aby mu to bránilo ve výkonu funkce. Jednotlivé přijímací testy se však výrazně neliší. Drobným rozdílem je, že české testy obsahují také psychologicko-diagnostické vyšetření. Jmenování do funkce soudce má v České republice v popisu práce prezident republiky a ve Španělském království Španělská soudcovská rada. Tím jsem tedy vyvrátil tvrzení z úvodu práce, že podmínky ke vzniku jsou zcela stejné. V obou zemích bychom našli drobné nuance.

Oddíl „výkon profese soudce“ popisuje okolnosti, které souvisí s výkonem profese soudce v daných zemích. Dokázal jsem najít jak srovnatelné rysy, kterými jsou

například důraz na svobodné rozhodování soudců a nezávislost na vládních orgánech, tak i rysy odlišné, kterými jsou například rozdílná hodnocení a tresty kárných přestupků.

V posledním oddíle této kapitoly jsem se zaměřil na okolnosti „zániku funkce soudce“. V obou zemích není profese soudce časově omezena. Soudce je možné zbavit své funkce v jasně zákonem stanovených případech, které se v porovnávaných zemích od sebe neliší. Věk odchodu do důchodu je v České republice i ve Španělsku stejný.

V kapitole šesté jsem se zabýval rozbořem španělské právní terminologie. Vybral jsem si pět zajímavých, či problematických výrazů z oblasti soudní soustavy a pět výrazů z oblasti soudních profesí. U všech výrazů jsem se v první řadě pokusil najít český ekvivalent v právních textech. Následně jsem do tabulky vypracoval překlad, který nabízí jak odborný, tak obecný španělsko – český slovník. Pokud český legální ekvivalent neexistuje a překlady slovníků se mně zdály nevhodné, tak jsem se pokusil navrhnout co nejlepší vlastní překlad. Na úplný závěr jsem zpracoval jazykový glosář, ve kterém jsem uvedl slovní zásobu, se kterou jsem se při překládání španělských textů setkal.

Jsem rád, že se mi v práci podařilo odpovědět na otázky, které jsem si stanovil v úvodu. Jelikož na toto téma existuje velmi omezené množství českých zdrojů a vyznat se ve španělských právních textech je velmi náročné, tak věřím, že moje práce pomůže vyplnit tuto mezeru. Velký přínos měla práce se španělskými právními dokumenty i pro mě osobně, jelikož jsem si obohatil svoji slovní zásobu a naučil jsem se lépe orientovat v odborných textech s právní tematikou.

Resumé

Como dice el nombre de mi trabajo, el objetivo principal es el de comparar la profesión de juez en el Reino de España y en la República Checa. El objetivo secundario es el de analizar la terminología judicial española.

El trabajo está dividido en seis capítulos. El primer capítulo está compuesto de dos subcapítulos donde están descritas las fuentes judiciales que están relacionadas con el poder judicial de España y de la República Checa. En materia de jurisdicción las normas españolas básicas más significantes son: la Constitución de 27 de diciembre de 1978 y la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de Julio, del Poder Judicial. Las normas checas más importantes son: la Constitución de la República Checa de 16 de diciembre de 1992 y la Ley 6/2002, de 30 de noviembre 2001 de los Juzgados, Tribunales y Jueces.

En el capítulo segundo he continuado con la descripción del sistema jurídico en ambos países. En España el poder judicial está ejecutado por los siguientes juzgados y tribunales: por los Juzgados de Paz, los Juzgados (los Juzgados de Primera Instancia, los Juzgados de Instrucción, los Juzgados de lo Mercantil, los Juzgados de lo Penal, los Juzgados de lo Contencioso – Administrativo, los Juzgados de lo Social, los Juzgados de Menores, los Juzgados de Vigilancia Penitenciaria y los Juzgados de la Violencia sobre la mujer), por las Audiencias Provinciales, por los Tribunales Superiores de Justicia, por la Audiencia Nacional, por el Tribunal Supremo y por el Tribunal Constitucional. A su vez, el sistema jurídico checo consta de lo siguientes juzgados: *okresní soudy*, *krajské soudy*, *vrchní soudy*, *Nejvyšší soud*, *Nejvyšší správní soud* y *Ústavní soud*.

En el capítulo número tres he hecho el análisis comparativo de los capítulos previos. Ambos países tienen en común que la Constitución representa la mayor fuente legal que está basado en los principios democráticos. La Constitución española es más extensa también porque contiene el documento de los Derechos Fundamentales y de las Libertades Públicas. Por otro lado la Constitución checa contiene la descripción del sistema de los juzgados y tribunales, incluso los nombres. Las siguiente fuentes legales que he comparado son la Ley Orgánica del Poder Judicial y la Ley de los Juzgados y Jueces. Ambas describen el sistema de los juzgados y tribunales y las profesiones jurídicas, en especial la profesión de juez. La Ley Orgánica del Poder Judicial es más

extensa aunque la Ley de los Juzgados y Jueces contiene una lista con todas las sedes de “*okresní soud*” y “*krajský soud*”. Después he continuado con la comparación del sistema de los juzgados y tribunales. He observado que España tiene un sistema más diferenciado que el checo. Esto se debe a su mayor extensión geográfica, también a sus Comunidades Autónomas (que no existen en la República Checa) y también a su afán de acercar el poder judicial a la población. En ambos sistemas existen varias instituciones que no podemos encontrar en el otro sistema. Por ejemplo en el sistema jurídico checo no existen los Juzgados de Paz, por otro lado en el sistema jurídico español el Tribunal Supremo de lo Contencioso – administrativo no cuenta con un órgano propio. Otra de las diferencias es que en la República Checa los Consejos del Poder Judicial forman parte de cada juzgado y en España existe solo un Consejo del Poder Judicial que ejecuta su potestad en toda España.

En el capítulo cuatro se encuentra la parte más importante de mi trabajo. En primer lugar he descrito la profesión de juez en ambos países. He empezado con el nacimiento de juez, he analizado los requisitos generales y el sistema de oposición. He continuado con el análisis descriptivo de la ejecución jurídica y después he analizado cómo se puede llegar a perder el cargo de juez. En el capítulo cinco los he comparado y he encontrado cosas que ambos países tienen en común pero también notables diferencias. Lo más desigual es que el Reino de España distingue entre cuatro tipos de jueces: Juez de Paz, Juez, Magistrado y Magistrado del Tribunal Supremo. En la República Checa existe solo un tipo. Otro dato interesante es que los aspirantes en la República Checa tienen que tener más que 30 años. En España es suficiente con 18 años. Hay matices distintos en los requisitos generales en ambos países. También hay diferencias entre las faltas en la responsabilidad disciplinaria. La Ley Orgánica del Poder Judicial distingue tres tipos de faltas: las faltas muy graves, las faltas graves y las faltas leves. En la República Checa distinguimos solo un tipo de faltas. Lo que ambos países tienen en común son los principios jurídicos. Se trata por ejemplo de la unidad jurisdiccional, de la ejecución del poder judicial exclusivamente mediante jueces y magistrados o de la independencia e inmovilidad de los jueces. La edad de jubilación es la misma en ambos países.

En el último capítulo he hecho el análisis de algunos términos jurídicos españoles. He elegido cinco términos interesantes o problemáticos del sistema de

juzgados, cinco términos del ámbito de profesiones judiciales y tres términos de la ejecución de los jueces. Con cada término he intentado encontrar su equivalente en las fuentes legales checos. Después he elaborado una tabla con las traducciones en diferentes diccionarios. Cuando no había una traducción apropiada he propuesto su traducción. En la parte final he elaborado un glosario con los términos más frecuentes en mi trabajo.

Glosář

V jazykovém glosáři uvedu nejčastější a nejdůležitější pojmy, se kterými jsem se setkal při práci se španělskou právní úpravou. Proto, aby se dalo v glosáři co nejlépe vyhledávat, jsem se rozhodl rozdělit ho do tří skupin podle sémantického pole. V první skupině budou pojmy, které souvisí se soudními profesemi. Ve druhé skupině budou pojmy související se soustavou soudů, a v poslední skupině pojmy, které se pojí s výkonem profese soudce. Glosář bude dvoujazyčný španělsko-český a pojmy v jednotlivých skupinách budou řazeny abecedně.

Pojmy ze soudních profesí

Fiscal General del Estado <i>m</i>	Nejvyšší státní zástupce
Juez Adjunto <i>m</i>	Přisedící soudce
Juez de Instrucción	Vyšetřovací soudce
Juez de Paz <i>m</i>	Smírčí soudce
Juez <i>m</i>	Soudce
Magistrado del Tribunal Supremo <i>m</i>	Vyšší soudce u Nejvyššího soudu
Magistrado <i>m</i>	Vyšší soudce
Policía judicial <i>f</i>	Kriminální policie

Pojmy ze soustavy soudů

Audiencia Nacional <i>f</i>	Národní soud
Audiencia Provincial <i>f</i>	Provinční soud
Cortes Generales <i>f</i>	Kortesy, parlament
Escuela Judicial <i>m</i>	Justiční škola
Juzgado de Instrucción <i>m</i>	Vyšetřovací soud
Juzgado de la Violencia sobre la mujer <i>m</i>	Soud rozhodující v násilí na ženách
Juzgado de lo Contencioso – Administrativo <i>m</i>	Správní soud
Juzgado de lo Mercantil <i>m</i>	Obchodní soud
Juzgado de lo Penal <i>m</i>	Trestní soud
Juzgado de lo Social <i>m</i>	Pracovní soud
Juzgado de Menores <i>m</i>	Soud pro mladistvé
Juzgado de Paz <i>m</i>	Smírčí soud
Juzgado de Primera Instancia <i>m</i>	Soud prvního stupně
Juzgado de Vigilancia Penitenciaria <i>m</i>	Soud dohlížející nad výkonem trestu

Juzgados <i>m</i>	Nižší soudy
Ministerio Fiscal <i>m</i>	Státní zastupitelství
Municipio <i>m</i>	Obec
Partido judicial <i>m</i>	Soudní obvod
Provincia <i>f</i>	Provincie
Tribunal Constitucional <i>m</i>	Ústavní soud
Tribunal Superior de Justicia <i>m</i>	Vrchní soud autonomního společenství
Tribunal Supremo <i>m</i>	Nejvyšší soud

Pojmy z výkonu funkce soudce

Abstención <i>f</i>	Zdržení se něčeho
Asunto <i>m</i>	Soudní případ
Audiencia pública <i>f</i>	Veřejné jednání
Auto <i>m</i>	Rozsudek soudce
Caducidad <i>f</i>	Uplynutí doby
Curso de selección y formación <i>m</i>	Výběrový kurz
Emplazamiento <i>m</i>	Předvolání k soudu
Escalafón <i>m</i>	Pořadní listina
Falta <i>f</i>	Nedostatek, přestupek
Juicio ordinario <i>m</i>	Občansko-právní řízení
Oposición libre <i>f</i>	Výběrové řízení
Principio de imparcialidad <i>m</i>	Zásada nepodjatosti
Principio de inamovilidad <i>m</i>	Zásada neodvolatelnosti
Principio de independencia <i>m</i>	Zásada nezávislosti
Principio de legalidad <i>m</i>	Zásada zákonosti
Principio de responsabilidad <i>m</i>	Zásada odpovědnosti
Procedimiento <i>m</i>	Řízení, proces
Pruebas selectivas <i>f</i>	Výběrové zkoušky
Registro Civil <i>m</i>	Matrika
Voz <i>f</i>	Volební právo

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

Constitución Española de 27 de Diciembre de 1978

Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de Julio Del Poder Judicial

Ley Orgánica 5/1995, de 22 de mayo, del Tribunal del Jurado

Reglamento 3/1995, de 7 de junio, de los Jueces de paz

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti číslo 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů

zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

zákon číslo 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

zákon č. 119/1873 Sb., trestní řád

zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

zákon číslo 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady číslo 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

zákon číslo 159/2006 Sb., o střetu zájmů

Tištěné zdroje

ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *El español jurídico*. 2.a ed., actualizada /1. Madrid: Ariel, 2009, 375 s. Ariel derecho. ISBN 9788434426719

BRYNDA, Jiří. *Španělsko-český právní a ekonomický slovník*. Linde Praha, a. s., 2007. 703 s. ISBN 978-80-7201-669-3

DUBSKÝ, Josef. *Velký španělsko-český slovník*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Academia, 1993, 873 s. ISBN 80-200-0483-1.

KOCOUREK, J. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství a předpisy související: komentář*. Praha: Beck, 2004, 624 s. ISBN 80-7179-761-8

MORENO, Juan Damián. *Introducción al sistema judicial español: (adaptada a la Ley de 3 de noviembre de 2009, de reforma de la legislación procesal para la implantación de la nueva oficina judicial)*. Madrid: Dykinson, c2010, 164 p. ISBN 9788498498554.

PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: text, důvodová zpráva, komentář, literatura, judikatura, prováděcí zákony*. Praha: Linde, 1994, 501 s. ISBN 80-856-4738-9.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Soudy a soudní právo*. 1. vyd. Zlín: ŽIVA v.o.s. 250 s. ISBN 80-901745-0-7

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, 396 s. ISBN 978-80-7380-044-4.

ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995, XI, 268 s. Právo a hospodářství (C.H. Beck). ISBN 80-7179-005-2

Internetové zdroje

www.justice.cz

www.mjusticia.gob.es

www.e-justice.europa.eu

Descripción del sistema judicial español, Noviembre 2003 dostupné z

http://www.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/15609/doc16919_Sistema_judicial_espanol.pdf [vid. 3.3.2015]

http://noticias.juridicas.com/base_datos/

www.poderjudicial.es

www.boe.es

Článek „Justici čekají velké změny-asi skončí vrchní soudy“ dostupný z

<http://www.novinky.cz/domaci/123982-justici-cekaji-velke-zmeny-asi-skonci-vrchni-soudy.html>

[vid. 10. 12. 2014]

<https://www.euroskop.cz/558/sekce/spanelsko/> [vid. 1. 2. 2015]

http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=index&site=zakladni_udaje_cz

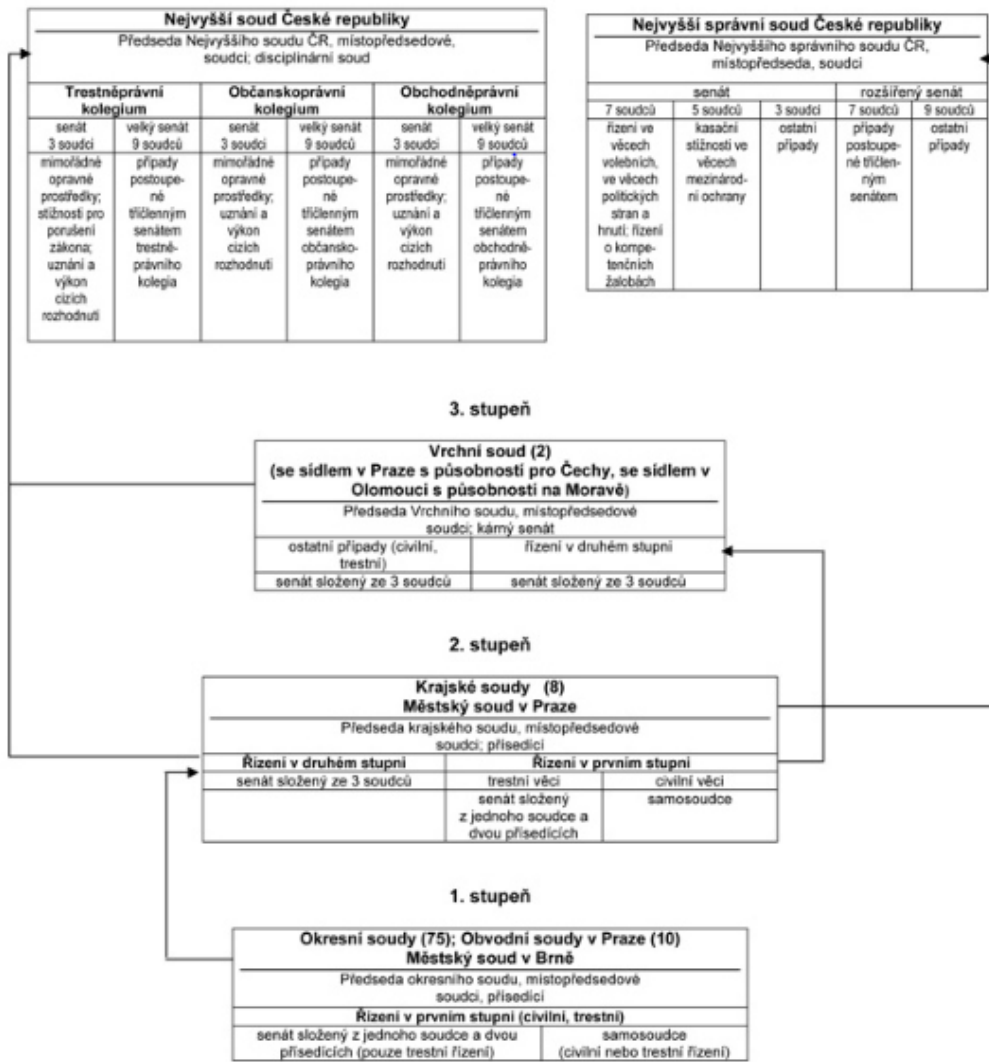
[vid. 1. 2. 2015]

Seznam příloh

1. Systém soudů v České republice
2. Jerarquia de los órganos judiciales
3. Órganos jurisdiccionales

Systém soudů v České republice (čtyřstupeňový systém soudnictví; dvoustupňové řízení)

4. stupeň

Zdroj: http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_cze_cs.htm [vid. 10. července 2015]

JERARQUIA DE LOS ÓRGANOS JUDICIALES

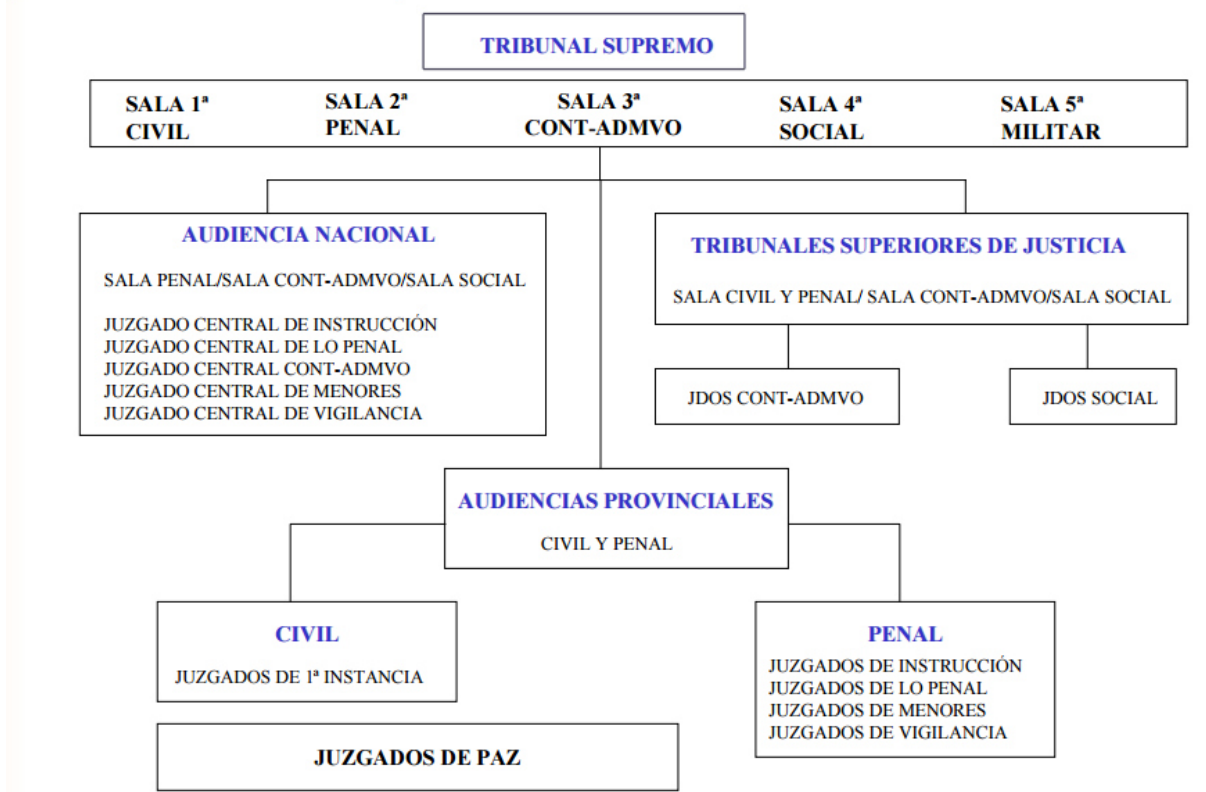
Zdroj:

http://www.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/15609/doc16919_Sistema_judicial_espanol.pdf

[vid. 10. července 2015]

Příloha č. 3

ÓRGANOS JURISDICCIONALES

Zdroj:

http://www.fsc.coo.es/comunes/recursos/15609/doc16919_Sistema_judicial_espanol.pdf

[vid. 10. července 2015]